

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2025 30stp
Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning

En kvalitativ studie av dugnadsturisters motivasjon: innsikt fra to norske case-studier

A Qualitative Study of Volunteer Tourists' Motivation:
Insights From Two Norwegian Case Studies

Yvonne Grønmyr Mortensen
Naturforvaltning

Forord

Denne oppgaven markerer avslutningen på min mastergrad i naturforvaltning ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Som naturforvaltningsstudent har det vært uvant, men også spennende og givende, å bevege seg inn i det samfunnsvitenskapelige forskningsfeltet. Oppgaven er utarbeidet på eget initiativ og uten tilknytning til et større forskningsprosjekt eller samarbeid med eksterne aktører. Dette har gitt meg verdifull erfaring i å forme og gjennomføre et forskningsprosjekt fra idé til ferdig produkt.

Jeg vil først og fremst rette en stor takk til min veileder, Øystein Aas, for faglig støtte, konstruktive innspill og raske tilbakemeldinger underveis i arbeidet. Videre vil jeg takke doktorgradsstipendiat Lovisa Ulrica Molin, som til tross for en travel hverdag, tok seg tid til å gi meg verdifulle råd i analyseprosessen. Videre vil jeg uttrykke min takknemlighet til organisasjonen *In The Same Boat* og hytteutleiefirma *House By The Sea* for at jeg fikk muligheten til å intervju og observere deres frivillige, samt delta i dugnadsarbeidet på Træna. Den aller største takken går til de ni informantene som stilte til intervju og delte sine erfaringer og tanker i åpne og innsiktsfulle samtaler. Jeg vil også rette en takk til de øvrige frivillige jeg ble kjent med under feltarbeidet. Jeg vil også takke Naturviterne for økonomisk støtte gjennom Naturviternes Legat, som hjalp til med å dekke deler av reisen til Træna. Til slutt, en varm takk til mine foreldre, studievenner og kjæreste for støtte og oppmuntring gjennom hele prosessen.

Tusen takk!

Sammendrag

Dugnadsturisme er et lite utforsket fenomen innenfor nordisk reiseliv, særlig knyttet til miljøprosjekter. Denne masteroppgaven undersøker hva som motiverer dugnadsturister i to case-studier knyttet til plastrydding langs norskekysten: korttidsfrivillige helgeturister i regi av hytteutleiefirmaet *House By The Sea* på Træna, og langtidsfrivillige i den ideelle organisasjonen *In The Same Boat*. Formålet med studien er å bidra med innsikt som kan være relevant for aktører i reiselivsnæringen, frivillige organisasjoner eller offentlige instanser som ønsker å utvikle tilbud innen dugnadsbasert turisme.

Studien benytter en kvalitativ metodetilnærming med individuelle dybdeintervjuer og deltakende observasjon. Datamaterialet inkluderer intervjuer med ni dugnadsturister, fem korttidsfrivillige og fire langtidsfrivillige. I tillegg inngår observasjonsdata fra feltarbeidet. Analysen tar utgangspunkt i teori om push- og pull-faktorer innen turisme, samt et teoretisk rammeverk som skiller mellom altruistiske og selvfremmende motivasjoner.

Det ble identifisert ti motivasjoner: seks push-motivasjoner og fire pull-motivasjoner. Motivasjonene ble vurdert som både altruistiske og selvfremmende, men enkelte motivasjoner fremsto som særlig komplekse. Det kom også frem noe forskjeller i motivasjon mellom de korttidfrivillige og langtidsfrivillige. Et annet sentralt funn var at flere av de unge informantene uttrykte tvil om miljøeffekten av egen innsats. I tillegg ga tre supplerende funn fra observasjonsdagboken ytterligere innsikt i hva som kan ha påvirket de frivilliges motivasjon. Som et bidrag til et lite utforsket felt, gir denne masteroppgaven en empirisk innsikt som kan være verdifull for videre forskning og utviklingen av nordisk dugnadsturisme.

Abstract

Volunteer tourism is a relatively unexplored phenomenon within Nordic tourism, particularly related to environmental projects. This master's thesis investigates the motivations of volunteer tourists in two case studies related to beach cleaning along the Norwegian coast: short-term volunteer tourists on weekend trips organized by the cottage rental company *House By The Sea* at Træna, and long-term volunteers within the non-profit organization *In The Same Boat*. The purpose of the study is to provide insights that may be relevant for stakeholders in the tourism industry, volunteer organizations, or public agencies interested in developing volunteer-based tourism.

The study uses a qualitative approach with individual in-depth interviews and participatory observation. The data material includes interviews with nine volunteer tourists, five short-term volunteers and four long-term volunteers. Additionally, observational data from the fieldwork is included. The analysis is based on theories of push and pull factors in tourism, as well as a theoretical framework distinguishing between altruistic and self-promoting motivations.

Ten motivations were identified: six push motivations and four pull motivations. The motivations were considered both altruistic and self-promoting, though some motivations appeared particularly complex. Some differences in motivation between short-term and long-term volunteers were also revealed. Another key finding was that several of the young participants expressed doubts about the environmental impact of their efforts. Additionally, three supplementary findings from the observation diary provided further insights into what may have influenced the volunteers' motivations. As a contribution to an underexplored field, this master's thesis provides empirical insights that could be valuable for further research and the development of Nordic volunteer tourism.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	6
1.1. Bakgrunn	6
1.2. Problemstilling og forskningsspørsmål	7
1.3. Operasjonalisering av begreper og sentrale teorier for oppgaven	8
1.4. Gjennomgang av eksisterende litteratur	9
1.4.1. «Grønne» dugnadsturisters nøkkelmotivasjoner.....	9
1.4.2. Altruistisk eller selvfremmende motivasjon	10
1.4.3. Push- og pull motivasjoner	11
1.4.4. Dugnadsturisme og klimaavtrykk	11
2. Metode	12
2.1. Område/ casebeskrivelser	12
2.2. Valg av metode	14
2.3. Utforming av intervjuguide	17
2.4. Datainnsamling	18
2.5. Informantkarakteristikk	20
2.6. Dataanalyse.....	21
2.7. Ontologiske og epistemologiske refleksjoner.....	22
3. Analyse.....	24
3.1. Push- motivasjoner	24
3.1.1. Å lære	24
3.1.2. Sosialt samvær	27
3.1.3. Gjøre noe annerledes.....	30
3.1.4. Ha det gøy	31
3.1.5. Gjøre noe positivt for miljøet.....	31
3.1.6. Gjøre noe positivt for lokalsamfunnet	35

3.2. Opplevd mening og videre frivillighet	35
3.3. Pull- motivasjoner.....	36
3.3.1. Destinasjon.....	36
3.3.2. Spennende reisemål.....	38
3.3.3. Fine hytter	39
3.3.4. Seiling	40
3.4. Kombinasjonen av flere motivasjoner	40
3.5. Nærmere om funn fra observasjonsdagboken	40
3.5.1. ITSBS avstand fra turismebegrepet	40
3.5.2. Sårbarhet og konkurranse i ideelle plastryddeorganisasjoner	42
3.5.3. Sterke sosiale normer	43
4. Diskusjon.....	46
4.1. Oppsummering og svar på forskningsspørsmål.....	46
4.2. Mine funn holdt opp mot tidligere forskning	49
4.3. Studiets bidrag til forskning på dugnadsturisme	51
4.4. Metodiske begrensninger.....	52
4.5. Videre forskning	52
5. Konkusjon.....	53
Referanser:	54
Vedlegg 1: Intervjuguide (deltagere HBTS).....	60
Vedlegg 2: Intervjuguide (deltagere ITSB)	62

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

I takt med den økende utviklingen av turismeindustrien blir dugnadsturisme stadig mer populært blant turister over hele verden (Avolio et al., 2024; Yu & Na, 2022, s. 1). Flere aspekter knyttet til dugnadsturisme; som holdninger, motivasjoner, erfaringer og samarbeid med lokalsamfunn er mye undersøkt flere steder i verden. Dugnadsturisme er imidlertid et relativt nytt og mindre utbredt konsept innenfor norsk reiseliv, og det finnes begrenset med kunnskap om de ulike aspektene ved denne formen for turisme i Norden. Dette gjelder særlig for dugnadsturisme knyttet til miljørelaterte prosjekter. Etter hva jeg er kjent med, finnes det ingen studier som omhandler dette i en norsk kontekst. De få tilgjengelige studiene jeg har kommet over om dugnadsturisme i Norge fokuserer på andre typer frivillig arbeid, som for eksempel WWOOFing (frivillig arbeid på økologiske gårder i bytte mot kost og losji) (Nordbø et al., 2023). Denne masteroppgaven retter seg mot motivasjonene til dugnadsturister som deltar i plastryddingsprosjekter langs norskekysten.

Marin forsøpling og spredning av mikroplast er et raskt voksende og alvorlig globalt miljøproblem (Regjeringen, 2021), og regnes av mange som en av de mest pressende utfordringene i vår tid (Praet et al., 2023). Plastforsøpling kan forårsake ytre og indre skader på dyr og fugler gjennom innvikling og inntak (Bucci et al., 2020; Wright et al., 2013), mens mikroplasts evne som bærer av miljøgifter kan true hele økosystem, samt menneskers helse ved at giftstoffene kan akkumuleres i næringskjedene (Rafa et al., 2024).

Det finnes allerede en rekke initiativer i Norge for å stimulere til plastrydding. Hvert år arrangeres det en rekke små og store plastryddeaksjoner i Norge. En rapport utarbeidet av (Hold Norge Rent, 2025), som oppsummerer ryddeåret 2024, viser at det i løpet av året ble registrert over 4000 ryddeaksjoner i det digitale verktøyet «Rydde». Over 70 000 frivillige deltok og samlet inn mer enn én million kilo avfall. Rapporten anslår også at den totale tiden som ble brukt på å rydde eierløst avfall i 2024 tilsvarer 140 årsverk. For å stimulere til flere ryddeprosjekter finnes det flere søknadssentre som tilbyr økonomisk støtte til gjennomføring av ryddeaksjoner. Eksempler på aktører som kan tilby økonomisk støtte er Miljødirektoratet (Miljødirektoratet, u.å.) og Handelens Miljøfond (Handelens Miljøfond, u.å.).

Parallelt med dette har det i norsk reiselivspolitikkk vært en ønsket dreining mot et mer regenerativt reiseliv. I en NOU, utarbeidet i 2023, som omhandler bærekraftig reiseliv (NOU 2023:10, 2023), mener utvalget at visjonen for reisemålsutviklingen i Norge burde være i tråd

med prinsippet om et regenerativt reiseliv. Lenge har kun prinsippet om bærekraftig reiseliv vært implementert i diverse målsetninger, men de siste årene har det blitt et større fokus på ønske om et mer regenerativt reiseliv. Prinsippet bærekraftig reiseliv refererer til at reiselivet skal ta hensyn til både nåværende og fremtidige miljømessige, sosiale og økonomiske effekter i tillegg til å imøtekomme behovene til de besøkende, miljøet, næringslivet og lokalsamfunnet (FNs miljøprogram og Verdens turismeorganisasjon, 2005). Tilnærmingen regenerativt reiseliv tar det hele et skritt videre med en målsetning om at destinasjonene turistene besøker skal forlates i en bedre tilstand enn da de ankom og at reiselivet skal skape positive ringvirkninger for reisemålene, både kulturelt, økonomisk, sosialt og miljømessig (Nordland fylkeskommune, u.å.). I Nordland Fylkeskommunes «Strategi for reiseliv og opplevelser i Nordland 2023–2027» (Nordland fylkeskommune, u.å.), settes det blant annet fokus på ønsket om å øke andelen turister som gir en høy lokal verdiskapning, både økonomisk, sosio-kulturelt og naturmessig. Videre fremsnattes dugnadsturisme som et svært positivt konsept i en rapport som omhandler ideer og mål for besøksforvaltning i Rødøy kommune (Rødøy kommune, 2023). Basert på disse fremtidsvisjonene for reiselivet, tror jeg at dugnadsturisme kan bli et konsept vi vil se mer av i Norge i fremtiden. Denne masteroppgaven kan derfor by på interessante perspektiver som kan være nyttig for virksomheter, organisasjoner eller kommuner som ønsker å satse på dugnadsturisme og ellers i arbeidet med å skape et mer regenerativt reiseliv i Norge.

1.2. Problemstilling og forskningsspørsmål

Problemstilling: Hvilke motivasjoner har dugnadsturister i to kvalitative case-studier knyttet til plastydding langs norskekysten?

Forskningsspørsmål:

- Hvilke push- og pull-faktorer motiverer de frivillige?
- Kan de frivilliges motivasjoner plasseres langs en skala mellom altruistiske og selvfremmende faktorer?
- Kan man se motivasjonsforskjeller mellom de frivillige i de to casene; korttidsfrivillige som deltar på en plastdugnadshelg på Træna, og langtidsfrivillige som rydder plast langs norskekysten over flere måneder?
- Vil den deltagende observasjonen fange opp andre perspektiver på motivasjon enn det som kommer frem i intervjuene?

1.3. Operasjonalisering av begreper og sentrale teorier for oppgaven

Begreper

Dugnadsturisme

Mange forskere har forsøkt å definere denne formen for turisme, men en ofte sitert og tilsynelatende bredt akseptert definisjon i litteraturen (Mertens, 2022; Ooi & Laing, 2010) er definisjonen av (Wearing, 2001, s. 1), som definerer dugnadsturisme som: «turister som, av ulike grunner, frivillig deltar på en organisert måte for å bidra til å lindre materiell fattigdom, bidra til restaurering av visse miljøer eller bidrar til forskning på ulike aspekter av samfunn eller miljø». Eksisterende litteratur (Barbieri et al., 2012; Brown, 2005; Gray & Campbell, 2007; Lepp, 2009; Proyrungroj, 2023) er enig i at dugnadsturister burde anses som en type turister. Imidlertid argumenterer det også for i alle studiene at dugnadsturister har unike, distinktive kjennetegn som skiller dem fra andre turister. Disse kjennetegnene inkluderer blant annet: (i) deltagelse i frivillig arbeid i løpet av ferien (Lepp, 2009), (ii) at de er delvis drevet av altruistiske motivasjoner (Barbieri et al., 2012; Gray & Campbell, 2007; Proyrungroj, 2023), (iii) er interessert i å lære nye ting (Barbieri et al., 2012; Gray & Campbell, 2007), (iv) er på søken etter fysiske og intellektuelle utfordringer (Galley & Clifton, 2004), (v) foretrekker en mer bærekraftig form for innkvartering, mat og transport (Galley & Clifton, 2004), og (vi) forårsaker mindre påvirkning på destinasjonen de besøker (Gray & Campbell, 2007).

Altruistisk motivasjon

Altruistisk motivasjon refererer til ønsket om å utgjøre en positiv forskjell for det felles beste uten å forvente direkte personlig gevinst og til tross for at det kan gå på bekostning av ens egen komfort (Park et al., 2022). Altruisme kan deles inn i humanistisk og biosfærisk altruisme. Ved humanistisk altruisme handler man til fordel for andre menneskers velferd, mens man ved biosfærisk altruisme handler til fordel for naturen og økosystemenes beste (Conte et al., 2021).

Selvfremmende motivasjon

Selvfremmende motivasjoner, på den annen side, er knyttet til ønsket om selv gagnende fordeler eller personlig vekst. Dette kan være motivasjon knyttet til blant annet eventyrlyst, ferdighetstrening, opplevelse av fin natur og ønsket om nye bekjentskap (Francis & Yasué, 2019).

Teorier

Altruistiske og selvfremmende motivasjoner

Flere studier som undersøker motivasjon knyttet til dugnadsturisme deler de frivilliges motivasjon hovedsakelig inn i altruistiske og selvfremmende motivasjoner (eks. (Francis & Yasué, 2019; Park et al., 2022; Yu & Na, 2022)).

Push-pull teorien

Videre har en rekke studier implementert en push-pull-tilnærming for å kategorisere dugnadsturisters motivasjon (eks. (Brown, 2005; Chen & Chen, 2011; Grimm & Needham, 2012)). Push- pull teorien, relatert til reisemotivasjon, ble først beskrevet av (Dann, 1977) som beskriver push-faktorene som interne drivkrefter som inspirerer noen til å reise (eks. gjøre en forskjell (Grimm & Needham, 2012), sosiale interaksjoner (Crompton, 1979) eller karrierebygging (Chen & Chen, 2011)), mens pull-faktorene beskrives som spesifikke egenskaper ved en attraksjon eller destinasjon. Pull faktorene kan både være materielle/ naturlige attraksjoner (f.eks. hoteller/ strender) og reisendes oppfatninger og forventninger om hva stedet/attraksjonen tilbyr (f.eks. spennende opplevelser/ nyheter) (Grimm & Needham, 2012)).

1.4. Gjennomgang av eksisterende litteratur

1.4.1. «Grønne» dugnadsturisters nøkkelmotivasjoner

Motivasjonen til dugnadsturister har, som nevnt tidligere, vært undersøkt flere steder i verden. I dette avsnittet vil jeg derfor presentere et utvalg av tidligere forskning på motivasjon hos dugnadsturister som deltar i prosjekter knyttet til naturvern. Flere studiene jeg har gjennomgått viser at et sentralt motiv for dugnadsturistene er ønsket om å **tilegne seg ny kunnskap**. Dette kan innebære en dypere forståelse av faglige temaer knyttet til dugnadsarbeidet (Grimm & Needham, 2012; Kitney et al., 2018), innsikt i lokal kultur og språk (Coren & Gray, 2012; Grimm & Needham, 2012; Proyrungroj, 2023), eller utvikling av praktiske ferdigheter (Caissie & Halpenny, 2003; Grimm & Needham, 2012; Van Tonder et al., 2017). For noen bunner dette læringsbehovet i et ønske om personlig utvikling (Van Tonder et al., 2017), mens andre ser det som en mulighet til å bygge relevant kompetanse for en fremtidig karriere (Kitney et al., 2018). En annen motivasjon som trekkes frem i flere av studiene, er ønsket om å **gjøre noe positivt for miljøet**, enten på bakgrunn av et generelt engasjement eller bekymring for miljøutfordringer (Caissie & Halpenny, 2003; Coren & Gray, 2012; Polus & Bidder, 2016), eller med et sterkt ønske om å bidra til bevaring av spesifikke

arter eller økosystem (Kitney et al., 2018; Lucrezi & Cilliers, 2024). Flere studier peker også på at motivasjon knyttet til å **utfordre seg selv** og teste egne grenser er gjennomgående viktig, for eksempel ved å reise langt hjemmefra (Coren & Gray, 2012; Polus & Bidder, 2016). Motivasjon knyttet til sosiale faktorer har også et stort fokus i litteraturen. Flere studier fremhever **sosial motivasjon** som en viktig drivkraft, da mange dugnadsturister vektlegger muligheten til å møte nye mennesker som en sentral del av opplevelsen (Boretti & Fairer-Wessels, 2014; Grimm & Needham, 2012). I kontrast tyder andre studier på at sosial motivasjon har begrenset betydning, da denne motivasjonen, i deres studier, rangeres lavt når respondentene blir bedt om å vurdere viktigheten av ulike motivasjoner (Kitney et al., 2018; Lucrezi & Cilliers, 2024). **Destinasjon og type miljø** der det frivillige arbeidet utføres har også vist seg å være viktig for mange (Caissie & Halpenny, 2003; Grimm & Needham, 2012; Proyrungroj, 2023). (Keese, 2011) peker på at for mange dugnadsturister er valg av destinasjon minst like viktig som valg av type arbeid som skal utføres. Det er imidlertid ikke full enighet om denne påstanden; (Van Tonder et al., 2017) konkluderer i sin studie med at stedsspesifikke faktorer spilte en ubetydelig rolle i påvirkningen av turistenes valg.

1.4.2. Altruistisk eller selvfremmende motivasjon

Noen studier hevder at dugnadsturisme er en utelukkende altruistisk aktivitet (Callanan & Thomas, 2007), men de fleste studier argumenterer for at det er vanskelig å avgjøre om dugnadsturister hovedsakelig er drevet av altruistiske eller selvfremmende motivasjoner. Turistene kan ha flere motivasjoner samtidig, og grensen mellom altruistiske og selvfremmende motivasjoner ofte er uklar og vanskelig å definere (Curtin & Brown, 2019; Mustonen, 2007; Proyrungroj, 2023; Tomazos & Butler, 2012). Videre påpeker (Mustonen, 2007) at dugnadsturister også kan ha stor innflytelse på hverandre; opprinnelig feriemotiverte turister kan bli frivillighetsmotiverte etter å ha samhandlet med andre frivillighetsmotiverte turister, og omvendt. (Proyrungroj, 2023) understreker også at den samme motivasjonen kan oppfattes som enten altruistisk eller selvfremmende, avhengig av individets dypere motiver.

Videre kritiserer noen forskere dugnadsturisme ved å argumentere for at de frivillige generelt er mer drevet av egoisme enn altruisme, at turistenes tilsynelatende uselviske bidrag til miljøet og lokalsamfunnene i virkeligheten bare er drevet av et ønske om å styrke eget selvbylde (Gray & Campbell, 2007; Uriely et al., 2003). Denne type motivasjon karakteriseres av noen (f.eks. (Mustonen, 2007)) som 'pseudo-altruistiske', som refererer til handlinger som

tilsynelatende ser ut til å være altruistiske, men som innerst inne er motivert av å tilfredsstille egoet (Valsala & Menon, 2023).

1.4.3. Push- og pull motivasjoner

I flere studier som anvender teorien knyttet til push- og pull motivasjoner for å forstå hva som driver dugnadsturister, inkluderer push-motivasjonene både altruistiske og selvfremmende faktorer. For eksempel identifiserer (Grimm & Needham, 2012) ønsket om å hjelpe andre og ønsket om selvforbedring som sentrale push-motivasjoner. Push- og pull- motivasjonene er imidlertid nært forbundet; (Klenosky, 2002) foreslo at enkeltstående pull-faktorer kan tilfredsstille flere push-faktorer og at flere pull-faktorer kan tilfredsstille samme push-motivasjon. Push-motivasjoner antas imidlertid av flere å gå foran pull-motivasjoner i den forstand at valg av destinasjoner eller attraksjoner ofte tas på bakgrunn av å oppfylle behovene og ønskene knyttet til push-motivasjonene (Güzel et al., 2020; Mehmetoglu, 2012; Yoon & Uysal, 2005).

1.4.4. Dugnadsturisme og klimaavtrykk

Flere studier peker på at motivasjoner knyttet til «å gjøre noe positivt for miljøet» står sterkt for dugnadsturister innenfor miljørelaterte initiativer. Forskere stiller likevel spørsmål ved om dugnadsturistene kan regnes som miljøbevisste. For eksempel fremhever (El Geneidy & Baumeister, 2019) paradokset med turister som reiser, ofte med fly, for å støtte miljøarbeid i et annet land eller på et annet kontinent. I deres studie, som undersøker dugnadsturisisters karbonfotavtrykk, fastslår de at mens dugnadsturistene er på destinasjonen har de generelt et lavere karbonfotavtrykk enn konvensjonelle turister, men når transporten til de frivillige tas i betraktning, konkluderer forfatterne med at, avhengig av fly-avstanden, bør korte opphold, som varer mindre enn 5 uker, unngås, da de vil resultere i et høyere karbonutslipp enn å bli hjemme.

2. Metode

2.1. Område/ casebeskrivelser

In The Same Boat

In The Same Boat (heretter ITSB) er en ideell frivillig organisasjon som ble etablert i 2017 (Brønnøysundregistrene, u.å.). Organisasjonen har siden 2017 fjernet mer enn 1700 tonn med marint avfall fra mer enn 20 000 km med kystlinje i Nordsjøen, med hovedfokus i Norge. ITSB disponerer til sammen 12 båter, 5 seilbåter og 7 arbeidsbåter. De frivillige består i hovedsak av unge voksne med flere ulike nasjonaliteter. I tillegg til å delta i ryddearbeid, bor de frivillige på en av organisasjonens seilbåter, hvor de også lærer om seiling og annet forefallende arbeid knyttet til drift av seilbåtene. Flesteparten av de frivillige deltar i 4-8 uker, mens enkelte deltar i flere måneder av gangen (In The Same Boat, u.å.-a). Organisasjonen har flere 1000 søkere fra hele verden hvert år, i hovedsak jenter og i hovedsak søkere utenfor Norge (R-Ø. Høgset, personlig kommunikasjon, 2024). Finansieringen av ryddingen kommer fra flere ulike hold. Dette inkluderer blant annet Handelens Miljøfond, som over tid har vært organisasjonens største finansieringskilde, samt støtte fra samarbeidspartnere og næringsaktører, inkludert flere private aktører innen havbruksnæringen (In The Same Boat, u.å.-b). I tillegg finansieres ryddingen ved at seilbåtene av og til disponeres til kommersielle turistoppdrag (In The Same Boat, 2025).

Tv. Qilak (en av ITSBs seilbåter), th. Bruce (en av ITSBs arbeidsbåter). Foto: Yvonne Grønmyr Mortensen

House By The Sea

House By The Sea (heretter HBTS) er et norskeid hytteutleiefirma som eier tre hytter, to hytter på 25 m² og én hytte på 60 m², på Træna på Helgelandskysten. Hyttene er bygget i minimalistisk, stilren stil med store vinduer ut mot havgapet og det ikoniske fjellet Trænastaven. Hyttene er tegnet av arkitektfirmaet Vardehaugen og var utstillingsmodeller på Oslo Design Fair i 2019 før de ble flyttet til Træna (House By The Sea, u.å.-b).

HBTS sine tre hytter. Foto: Yvonne Grønmyr Mortensen

Dugnadshelger 2024

Tre helger i løpet av 2024 arrangerte HBTS dugnadshelger; én i mai, én i september og én i oktober. I løpet av disse helgene deltok til sammen 24 turister, 8 per helg, som dugnadsturister. Dette innebar at turistene fikk dekket to netters opphold på HBTS sine hytter i bytte mot at de bidro med plastydding på Trænas holmer og skjær. I tillegg fikk turistene mulighet til å booke flere rabatterte ekstradøgn, enten i forkant eller etterkant av dugnadshelgen. Dugnadshelgene ble finansiert med midler fra Handelens Miljøfond (House By The Sea, u.å.-a).

Dugnadshelgene ble gjennomført i samarbeid med ITSB ved at det var ITSB som tok HBTS sine gjester med ut for å rydde. Fellesopplegget for dugnadshelgene startet fredag ettermiddag med en enkel middag spandert av HBTS på kafebaren *Træna Kaffekollektiv*. Der møtte HBTS sine gjester også 2 representanter fra ITSB. Under middagen ble det gitt informasjon om den

kommende helgen og fakta om ITSB som organisasjon. Lørdagens ryddeaksjoner skjedde i samarbeid med de langtidsfrivillige fra ITSB. Oppstartstidspunkt og varighet på ryddetoktene varierte med været; lørdagens ryddetokt i september- helgen varte i 6 timer (inkludert lunsj), mens i oktober-helgen varte lørdagens ryddeaksjon i 4,5 timer (ingen lunsjpause denne dagen). Da lørdagens ryddeaksjon var ferdig, hadde HBTS sine turister resten av dagen fri til å gjøre det de selv ville. Ryddehelgenes søndager var det ikke lagt opp til felles rydding, men HBTS sine turister var invitert til ITSBs seilbåt for omvisning på båten, lære mer om organisasjonen og se film og plastproblematikken. I tillegg ble det servert nystekte vafler og kaffe.

2.2. Valg av metode

Datamaterialet er hentet inn med en kvalitativ tilnærming, med en kombinasjon av individuelle, semistrukturerte intervjuer og åpen, deltagende observasjon. Ved bruk av kvalitative metoder samles data inn i form av ord og handlinger, fremfor tall og størrelser (Jacobsen, 2018, s. 127). Jeg har benyttet meg av en kvalitativ tilnærming først og fremst fordi jeg i denne oppgaven har fordypet meg i motivasjon. Jeg anser dette som en kompleks følelse som lettere formidles gjennom samtale og observasjon enn gjennom et spørreskjema. Et spørreskjema ville med all sannsynlighet ikke kunne fanget opp hver av enhetenes unike motivasjon. I tillegg er det lettere å «pynte på sannheten» i et spørreskjema, mens det gjennom samtale og observasjon kan komme fram mer underliggende følelser og meninger. Tidligere studier peker også på at kvantitative undersøkelser ofte mislykkes i å fange opp motivasjon og verdisyn (Francis & Yasué, 2019). I dette prosjektet var det også få enheter som skulle undersøkes, noe som ytterligere pekte mot at en kvalitativ tilnærming var mer hensiktsmessig (Jacobsen, 2018, s. 133).

Kvalitative data er veldig godt egnet til å få fram det *unike og spesifikke* ved en kontekst eller ved en informant. Kvalitative data legger få føringer på den informasjonen som samles inn og gir dermed datamateriale *høy relevans*. Med dette menes at man ved en kvalitativ tilnærming lettere får fram den «riktige» forståelsen av en situasjon eller et fenomen fordi det er de som undersøkes som legger føringene for hva som er den «korrekte» forståelsen og ikke det undersøgeren har sett for seg på forhånd. Undersøgeren kan ha en feilaktig oppfatning av et fenomen før datainnsamlingen begynner (Jacobsen, 2018, s. 129).

På den andre siden finnes det også noen svake sider ved å basere et studie på kvalitative metoder. Først og fremst er innsamling av kvalitative data ofte svært ressurskrevende, både med tanke på datainnsamling og analyseprosesser. Man må ved kvalitative tilnærminger derfor ofte nøye seg med få undersøkelsesenheter. Siden man kun undersøker et fåtall personer kan man få problemer med *representativiteten* fordi det er vanskelig å vite om de utvalgte respondentene er representative for noen andre enn seg selv. Denne problemstillingen er knyttet til studiets *eksterne gyldighet* (Jacobsen, 2018, s. 131). Ekstern gyldighet kan også omtales som *ekstern validitet* og handler om i hvilken grad undersøkelsens resultater kan generaliseres og anvendes også utenfor studiets spesifikke kontekst (Grønmo et al., 2024). Kvalitative tilnærminger gir også et veldig *komplekst datamateriale* som kan gjøre det vanskelig å få oversikt. Det er derfor veldig viktig at undersøkeren evner å forholde seg til datasettets rikdom uten å miste oversikten og rote seg bort. Det vil også alltid være en fare for at undersøkeren fortar ubevisste valg i en analyseprosess som fører til siling av informasjon som kan føre til at man går glipp av viktige fenomener (Jacobsen, 2018, s. 131-132).

Intervjuer

I dette forskningsprosjektet har jeg valgt å gjennomføre individuelle intervjuer fremfor fokusgruppeintervjuer først og fremst fordi jeg er interessert i enkeltindividents meninger, fremfor gruppesynspunkter (Jacobsen, 2018, s. 146 og 161). I tillegg kan man ved fokusgruppeintervjuer, spesielt som en uerfaren intervjuholder, lettere miste kontrollen over et fokusgruppeintervju enn ved individuelle samtaler da det er større sjanse for at samtalen kan spore av til mindre aktuelle temaer (Kvale, 1997, s. 58). Det kan i tillegg være mer utfordrende å utføre en systematisk analysering i ettertid basert på et båndopptak med overlappende stemmer (Kvale, 1997, s. 58).

Et semistrukturert intervju baserer seg på en forhåndsformulert intervjuguide med utvalgte tema som skal dekkes underveis i intervjuet og forslag til ulike spørsmål man kan benytte seg av. I motsetning til ved strukturerte intervjuer, kan man ved semistrukturerte intervjuer endre både rekkefølgen og måten spørsmålene stilles, samt at det kan legges til flere oppfølgingsspørsmål avhengig av hvordan samtalen utvikler seg (Alvehus, 2024, s. 123). Jeg ønsket å gjennomføre semistrukturerte intervjuer, fremfor strukturerte intervjuer fordi jeg anså det som positivt at intervjuene i større grad var åpne for forandring. Med den semistrukturerte tilnærmingen kunne jeg lettere følge opp interessante svar fra intervjuobjektene. I tillegg utviklet det seg flere interessante perspektiver i løpet av intervjuene som ble videreført som

samtaleemner i de neste intervjuene. På den andre siden ønsket jeg ikke å gjennomføre ustrukturerte intervjuer, da jeg satte pris på en form for struktur og forslag til formuleringer av diverse spørsmål. Dette hjalp meg med å ikke spore av og dekke de temaene jeg ønsket å dekke i hvert intervju.

Observasjon

I tillegg til å gjennomføre intervjuer har jeg i dette forskningsprosjektet også benyttet meg av åpen, deltagende observasjon. Observasjon som forskningsmetode innebærer at undersøkeren er tilstedeværende i relevante situasjoner og samtaler og at data samles inn ved hjelp av sanseinntrykk; i hovedsak ved å se, lytte og erfare (Johannessen et al., 2004, s. 113). Jeg ønsket å benytte meg av observasjon som metode i tillegg til intervjuer, i håp om å fange et mer helhetlig bilde av deltagerens motivasjon og holdninger.

Åpen observasjon innebærer at de som observeres kjenner til undersøkerens status som forsker og er klar over at de blir observert (Alvehus, 2024, s. 135). Jeg anså det som mest hensiktsmessig å benytte meg av åpen, kontra skjult, observasjon da det er flere etiske dilemmaer man må ta hensyn til ved skjult observasjon (Alvehus, 2024, s. 135). Jeg anser heller ikke motivasjon og knyttet til dugnadsturisme som et så sensitivt tema at observatøreffekten blir for stor eller at det er hensiktsmessig å krysse etiske grenser. Deltagende observasjon vil si at undersøkeren blir en del av det undersøkende miljøet og deltar på lik linje med dem hen skal observere (Johannessen et al., 2004, s. 122).

En utfordring knyttet til observasjon som metode, spesielt siden jeg i dette studiet benyttet meg av åpen observasjon, er *observasjonseffekten*. Observasjonseffekten handler om at de som blir observert på ett eller annet vis vil bli påvirket av at de vet at de blir observert, noe som kan gjøre observasjonene mindre representative (Alvehus, 2024, s. 134). At jeg har benyttet meg av deltagende observasjon, kan ytterligere ha påvirket resultatene i form av en *deltagereffekt* fordi jeg som observatør samhandlet med de jeg observerte og dermed kan ha påvirket hvordan situasjoner utfoldet seg (Alvehus, 2024, s. 136).

Til tross for utfordringer knyttet til observasjons- og deltager effekter, er det også flere fordeler knyttet til bruken av åpen og deltagende observasjon. Det jeg anser som største fordelen ved åpen, kontra skjult observasjon, er at man ved åpen observasjon ikke trenger å overveie ulike etiske dilemmaer man må forholde seg til ved skjult observasjon. Hvilke etiske dilemmaer det er snakk om ved skjult observasjon er veldig avhengig av situasjonen man skal observere,

men det dreier seg i hovedsak om i hvilken grad en forsker har rett til å dra nytte av andre menneskers liv og handlinger uten at de blir informert om det og krenkelser av tillitt ved eventuelle utleveringer av andres private sfære (Alvehus, 2024, s. 135-136). Det jeg anser som største fordelen ved deltagende, kontra ikke- deltagende observasjon er at ved å delta aktivt i gjøremål knyttet til det fenomenet man undersøker kan man tilegne seg kunnskap og perspektiver gjennom førstehåndserfaringer som kan gi en dypere forståelse og fortolkning av feltet. Inntrykk og følelser observatøren tilegner seg kan også brukes som en del av datamateriale, så lenge man reflekterer rundt egen utvelgelse og sortering av inntrykk i analyseprosessen. Deltagende observasjon gir også observatøren mulighet til å engasjere seg i samtaler utenfor intervjuene hvor interessante perspektiver kan dukke opp (Fangen, 2010, s. 15).

Det er også flere fordeler ved å kombinere metodene intervju og deltagende observasjon. Det kan være en stor fordel å ha utført de samme gjøremålene eller opplevd de samme tingene som de man skal intervjuer fordi det kan gi en dypere forståelse av respondentenes uttalelser. I tillegg kan man ved å tilbringe tid med dem man studerer legge grunnlaget for en mer tillitsfull relasjon som kan gjøre respondentene mer åpne under et senere intervju.

2.3. Utforming av intervjuguide

For dette studiet utarbeidet jeg to intervjuguider på forhånd: én for deltakerne på dugnadshelgen med HBTS og én for de frivillige fra ITSB. Selv om de to intervjuguidene har mange likehetstrekk, valgte jeg å lage to separate intervjuguider fordi noen av spørsmålene var mer relevante for de som arbeidet frivillig over en lengre periode, mens andre passet bedre for de som kun jobbet frivillig over en helg. Se vedlegg 1 og 2 for de to intervjuguidene. Utforming av intervjuguidene er basert på Johannesen et al. (2004) sin fremgangsmåte for inndeling av en intervjuguide. Intervjuguidens første del består av en innledning der jeg presenterer meg selv, informerer om undersøkelsens formål og gir en kort forklaring av intervjuets gang. I innledningsdelen informerer jeg også om at det vil benyttes lydopptak og ber om samtykke til dette, om anonymiseringen av respondentene i prosjektet og om respondentenes rett til å avbryte intervjuet når som helst. Etter innledningen starter en myk overgang der jeg stiller informanten enkle faktaspørsmål knyttet til nasjonalitet, alder, lengde på arbeidsopphold osv. I følge (Johannesen et al., 2004, s. 137) kan man i den tredje delen av intervjuet åpne opp for mer kompliserte og eventuelle sensitive spørsmål. I intervjuguidene har jeg gitt denne delen av intervjuet navnet «refleksjon». Refleksjonsdelen er videre delt inn i

tre deler: før oppholdet, under oppholdet/ generell refleksjon og etter oppholdet. Den første delen handler i hovedsak om forventninger, den andre delen om erfaringer og i den siste delen reflekteres det rundt om oppholdet kommer til å påvirke respondentenes liv også etter at de har kommet hjem. Til slutt er det viktig å runde av intervjuet på ryddig måte. Intervjuguidens avslutningsdel er satt av til avsluttende kommentarer, oppklaringsspørsmål og eventuelle innspill informanten ønsker å dele, men som ikke ble dekket i løpet av intervjuet. I tillegg takkes respondenten for deres tid.

Det er også flere faktorer man bør ta hensyn til ved utforming av selve spørsmålene til intervjuguiden. Først og fremst er det viktig at spørsmålene stilles på en slik måte at informanten åpner seg og forteller om sine opplevelser med egne ord. Spørsmål som oppfordrer informanten til å beskrive noe har ofte stor verdi (Dalen, 2004, s. 30). Utover dette er det også flere andre kriterier det er viktig å ta hensyn til. Basert på råd fra (Dalen, 2004, s. 31) prøvde jeg derfor å utforme spørsmålene slik at:

- de ikke var ledende
- de ikke var uklare eller tvetydige
- de ikke var for sensitive slik at informantene ville vegre seg for å svare
- det ikke krevdes noen spesiell kunnskap for å svare på spørsmålene som informantene kanskje ikke hadde
- spørsmålene åpnet for at informanten kunne ha egne og muligens utradisjonelle oppfatninger

2.4. Datainnsamling

Jeg reiste til Træna i tidsrommet 27.09.2024 – 06.10.2024. I løpet av disse dagene deltok jeg som dugnadsturist på to av HBTS sine dugnadshelger, 27.-29.09 og 04.-06.10. Ettersom at HBTS og ITSB samarbeidet, lå en av ITSB sine team i kai på Træna med seilbåten Qilak gjennom hele perioden jeg var til stede på Træna. Dette ga meg mulighet til å fokusere på observasjon og intervjuer av HBTS sine frivillige i de to helgene og ITSB sine frivillige ukedagene imellom.

Intervjuer

I løpet av dagene på Træna gjennomførte jeg fire intervjuer med frivillige fra HBTS og fire intervjuer med frivillige fra ITSB. To uker etter hjemkomsten gjennomførte jeg et femte

intervju med en av dognadsturistene fra HBTS. Alle intervjuene, utenom det siste som ble digitalt, ble gjennomført i en av HBTS sine hytter hvor jeg bodde gjennom oppholdet. Intervjuene ble gjennomført i stuen med store vinduer ut mot fjellet Trænastaven og havgapet, som var med på å skape en avslappende stemning rundt intervjusituasjonen. Etter godkjenning fra alle intervjuobjektene, benyttet jeg meg av en lydopptaker under intervjuene. Dette ga meg en stor fordel, da jeg kunne fokusere fullt og helt på samtalene, istedenfor å skrive ned alt jeg anså som viktig. Å avholde intervjuene inne på hytta gjorde også at opptakene ikke inneholdt forstyrrende bakgrunnslyder. Etter råd fra (Kvale, 1997, s. 101) hadde jeg også en notatbok ved siden av meg under intervjuene, der jeg skulle notere ansiktsuttrykk, kroppsspråk og andre ting som ikke så lett lar seg fange på et lydopptak. Som uerfaren intervjuholder, fikk jeg dessverre ikke brukt notatblokken under intervjuene, da jeg hadde nok med å konsentrere meg om selve samtalene.

Observasjon

I løpet av de to helgene på Træna deltok jeg i dognadsarbeidet på lik linje med de andre turistene fra HBTS. I løpet av oppholdet bodde jeg også sammen med to av de andre dognadsturistene, fra to ulike helger. Ukedagene imellom helgene var jeg de fleste dagene ute og ryddet sammen med de frivillige i ITSB. Jeg hadde derfor hyppig interaksjoner med studieobjektene som ga meg mange muligheter til å notere interessante observasjoner fra situasjoner og samtaler. Hvor enn jeg gikk hadde jeg med meg en vanntett feltdagbok der jeg gjorde notater underveis. Jeg tok også notater på mobilen i situasjoner dette var lettere. Jeg benyttet meg kun av skriftlige notater fremfor innlesing av muntlige meldinger da jeg ofte var i nærheten av andre og hadde følt ubehag av å snakke høyt inn i mobilen. I tillegg var det ofte mye vind og annen ulyd i bakgrunnen, som kunne gjort det vanskelig å oppfatte på lydopptaket det jeg selv hadde sagt.

Ideelt sett burde feltnotater gjøres parallelt med observasjonene (Johannessen et al., 2004, s. 126), men dette ble ofte vanskelig de dagene jeg var ute og ryddet da jeg stadig brukte hendene til å rydde, samtidig som vi alltid var i bevegelse. Enkelte feltnotatene ble derfor skrevet som enkle punkter underveis når jeg følte at jeg hadde tid, mens andre observasjoner minnet jeg meg selv på gjennom dagen før de fikk plass i boka da jeg kom tilbake i hytta. På kveldene på hytta brukte jeg også en del tid på å renskrive observasjonsnotater og gjøre nødvendige utfyllinger.

Selve ryddingen på de ulike øyene var lagt opp til at 2-3 personer gikk i land på en øy som de fikk ansvar for å rydde. Under dugnadshelgene fikk hver frivillig fra ITSB med seg to turister fra HBTS, og gruppen holdt seg samlet mens vi ryddet, noe som ga meg mulighet til å ha mer personlige og uformelle samtaler med få personer av gangen. I ukedagene jobbet vi derimot noe annerledes. Da gikk 2-3 frivillige i land på en øy før vi spredde oss til hver vår kant for å rydde. Disse dagene ble jeg derfor gående mye for meg selv, noe som resulterte i færre observasjonsnotater.

2.5. Informantkarakteristikk

Tabell 1 gir en oversikt over demografiske karakteristikk for informantene som deltok i intervjuene.

Av de korttidsfrivillige informantene fra HBTS, var nesten alle norske, med unntak av informant 5, som var fra Sverige. Aldersspennet i denne gruppen var fra 27 til 67 år, med en gjennomsnittsalder på omtrent 50 år. Alle informantene var kvinner.

De langtidsfrivillige informantene fra ITSB hadde en mer variert nasjonal bakgrunn, men 3 av 4 informanter kom fra Europa. Det kan også nevnes at informant 6, som kom fra Australia, midlertidig oppholdte i Tyskland da hun bestemte seg for å reise til Norge for å delta som frivillig. Aldersspennet i denne gruppen var fra 19 til 31 år, med en gjennomsnittsalder på ca. 25 år. Denne gruppen var også homogen når det gjaldt kjønn, da alle informantene var kvinner.

Tabell 1: Informantkarakteristikk for informantene som deltok i intervjuene.

HBTS	ID	Kjønn	Alder	Nasjonalitet
Dugnadshelg 1	Informant 1	Kvinne	67 år	Norge
Dugnadshelg 1	Informant 2	Kvinne	63 år	Norge
Dugnadshelg 2	Informant 3	Kvinne	63 år	Norge
Dugnadshelg 2	Informant 4	Kvinne	28 år	Norge
Dugnadshelg 2	Informant 5	Kvinne	27 år	Sverige
ITSB	ID	Kjønn	Alder	Nasjonalitet
	Informant 6	Kvinne	31 år	Australia
	Informant 7	Kvinne	25 år	Nederland
	Informant 8	Kvinne	24 år	England
	Informant 9	Kvinne	19 år	Sverige

2.6. Dataanalyse

Intervjuer

Det første skrittet i dataanalysen av intervjuene var å transkribere hvert enkelt lydopptak. Når et intervju transkriberes struktureres materialet i tekstform, noe som gjør det enklere å få oversikt over datamaterialet (Kvale, 1997, s. 105). Jeg har gjennomført en tradisjonell transkriberingsmetode hvor jeg grundig hørte gjennom alle intervjuene og manuelt skrev ned det jeg hørte. Jeg valgte å gjennomføre en tradisjonell transkribering i stedet for å bruke digitale transkriberingshjelpemidler fordi jeg tror det ga meg en stor fordel i det senere analysearbeidet. Ved å høre nøye gjennom alle intervjuene ble jeg godt kjent med datamaterialet. I tillegg slapp jeg bekymringer knyttet til om transkriberingsverktøyene hadde tatt andre avgjørelser enn det jeg selv ville gjort. I transkriberingsprosessen måtte jeg også ta stilling til om intervjuene skulle transkribere ordrett, inkludert gjentakelser, pauser og intonasjoner, eller om jeg vil forta enkelte forenklinger og gjøre språket mer skriftnært (Alvehus, 2024, s. 126). Jeg valgte å gjøre ordrette transkriberinger fordi jeg ønsket å få fram når respondentene tok tenkepauser, var usikker på hva de skulle si, om de ombestemte seg, gjentok noe osv.

Datamaterialet er analysert ved hjelp av Microsoft Word hvor jeg brukte kommentarfunksjonen til å markere og kommentere underveis i transkripsjonene. Analyseprosessen startet med at jeg gjorde meg godt kjent med hvert intervju før jeg begynte kodeprosessen. Dette gjorde jeg ved å lese gjennom intervjuet flere ganger og tenke grundig over hva materialet egentlig gikk ut på (Alvehus, 2024, s. 153). Jeg startet analyseprosessen med en åpen tilnærming hvor dataen ble kodet uten at jeg, eller i så liten grad som mulig, ble påvirket av tidligere forskning og var åpen for å oppdage nye aspekter ved dataene. Deretter gjennomførte jeg en lukket koding hvor jeg spesifikt kodet dataen inn i kategoriene «altruistiske motivasjoner» og «selvfremmende motivasjoner», samt «push» og «pull» motivasjoner. Jeg lagde også et tankekart for hvert intervju fordi jeg synes det ga meg en bedre oversikt ved at jeg lettere kunne kategorisere og trekke linjer, samt se både likheter og forskjeller mellom respondentene. Tankekartene ble utarbeidet ved hjelp av nettsiden mindmeister.com hvor man enkelt kan lage digitale tankekart. Underveis i kodeprosessen lagde jeg også et eget dokument der jeg limte inn interessante sitater jeg muligens ønsket å inkludere i oppgaven.

Observasjon

Da jeg kom hjem fra Træna renskrev jeg observasjonsnotatene og samlet alle observasjonsnotatene i ett dokument. Koding av observasjonsdataene ble gjort på samme måte som for intervjuene, med en åpen og deretter lukket koding. I tillegg så jeg etter om noen av observasjonene kunne underbygge eller vise motsetninger fra intervjuresultatene eller om dataene viste noen nye interessante perspektiver.

Inndeling av motivasjonskategorier

Den endelige inndelingen av de 10 motivasjonskategoriene som presenteres i analysekapitlet er basert på en refleksiv prosess, der jeg kontinuerlig vurderte og tilpasset kategoriene basert på innsiktene som dukket opp underveis. Inndelingen er delvis inspirert av motivasjonskategorier identifisert i andre studier, men er tilpasset funnene i denne studien.

2.7. Ontologiske og epistemologiske refleksjoner

Et viktig spørsmål jeg ønsker å utforske i dette delkapittelet er: *Hva er det jeg egentlig kan finne ut av i dette studiet?* Fra et ontologisk perspektiv handler dette om hva motivasjon for å være dugnadsturist egentlig er. To ontologiske spørsmål danner utgangspunktet for refleksjonen:

- 1) *Er motivasjon noe fast og personlig som finnes i individet, eller er det noe som formes i samspill med andre og konteksten?*
- 2) *Er motivasjon alltid bevisst?*

Når det gjelder det første spørsmålet, forstår jeg motivasjon som et sammensatt fenomen som på den ene siden kan knyttes til individuelle verdier og på den andre siden formes i møte med andre mennesker, sosiale normer og konkrete situasjoner. Jeg anser derfor motivasjon som dynamisk, noe som kan utvikles og endres over tid. Når gjelder det andre spørsmålet, stiller jeg meg kritisk til at motivasjon alltid er bevisst. Jeg tror man kan være drevet av faktorer man ikke kan sette ord på, men som likevel styrer ens valg. For eksempel kan en person føle seg motivert til å gjøre noe basert på en innlært norm eller en ytre respons, uten at de aktivt tenker "dette er min motivasjon".

Fra et epistemologisk perspektiv handler refleksjonen om hva slags kunnskap jeg kan få gjennom de metodene jeg har valgt. Et sentralt spørsmål er:

- 1) *I hvilken grad kan metodene gi innsikt i informantenes faktiske motivasjon?*

Jeg anser at det er flere utfordringer knyttet til dette spørsmålet. For det første kan informantene, i intervjuene pynte på sin motivasjon, enten bevisst eller ubevisst. Dette kan forstås i lys av begrepet *sosial ønskeverdigheits bias (social desirability bias)*: tendensen til å fremstille seg selv på en måte som samsvarer med det man oppfatter som gjeldende sosiale normer og forventninger (Zerbe & Paulhus, 1987). Siden studien undersøker motivasjon for frivillig innsats, et tema som ofte forbindes med idealisme, kan dette også ha økt sannsynligheten for at informantene ønsket å fremstå i et positivt lys.

For det andre, i sammenheng med refleksjonen over, kan de mangle bevissthet om egen motivasjon, noe som innebærer at intervjuene i hovedsak kun speiler informantenes egne fortolkninger av hva som motiverer dem. I lys av dette kan den deltagende observasjonen i større grad gi mulighet til å se hvordan motivasjon kommer til uttrykk gjennom handling, samspill og kroppsspråk. Men også her møter jeg epistemologiske utfordringer knyttet til observasjons- og deltagereffekten, som omhandlet tidligere i oppgaven.

Et annet sentralt spørsmål knyttet til hvilken kunnskap som kan oppnås, er:

2) *På hvilken måte påvirker mine egne fortolkninger fremstillingen av informantenes motivasjon?*

I lys av dette spørsmålet er det viktig å være bevisst på at det alltid vil finnes en risiko for at jeg tillegger deltakerne motivasjoner de faktisk ikke har. Denne utfordringen gjelder både i tolkningen av observerte situasjoner og i analysen av det som sies, enten i intervjuer eller i samtaler som er gjengitt i observasjonsnotatene.

Basert på den ontologiske og epistemologiske refleksjonen, vil jeg derfor understreke at kunnskapen som presenteres i denne oppgaven ikke kan regnes som objektiv eller “endelig”, da informantenes motivasjon ikke kan måles direkte, kun tolkes.

På den andre siden vil jeg likevel argumentere for at kunnskapen som kommer frem i dette studiet bør anses som legitim, til tross for dens subjektive karakter. Subjektivistisk forskning kan gi verdifulle innsikter i individers opplevelser, verdier og oppfatninger, noe som er nødvendig for å forstå kompleks menneskelig atferd (Moon & Blackman, 2014). Å studere disse fortolkningene, slik de kommer til uttrykk i samtaler og handlinger, kan derfor gi viktig kunnskap, selv om kunnskapen ikke bygger på «objektive» eller generaliserbare data (Evelly et al., 2008). I lys av dette bør kunnskapen som presenteres, til tross for å være situasjonsbetinget, likevel anses som relevant for å belyse hvorfor dugnadsturister engasjerer seg frivillig.

3. Analyse

I analysekapittelet vil jeg først presentere de ulike motivasjonene som informantene har uttrykt gjennom intervjuene og observasjonene. Jeg begynner med å introdusere informantenes push-motivasjoner, og deretter tar jeg for meg pull-motivasjonene. Underveis i denne gjennomgangen vil jeg diskutere om motivasjonene fremstår som primært selvfremmende eller altruistiske. Etter at jeg har presentert de ulike motivasjonene, vil jeg gå nærmere inn på funn fra observasjonsdagboken, som kan gi en ytterligere innsikt i hvordan deltagernes motivasjon ble formet.

3.1. Push- motivasjoner

Jeg ønsker å begynne med å presentere informantenes push- motivasjoner. Som forklart innledningsvis refererer push- motivasjonene til interne drivkrefter som inspirerer noen til å reise (Dann, 1977), eller i dette tilfelle, til å melde seg som dugnadsturist. Flere av push-motivasjonene framkom både hos de kortidsfrivillige hos HBTS og de langtidsfrivillige hos ITSB. Motivasjonene som gikk igjen i begge gruppene var «å lære», «sosialt samspill», «gjøre noe annerledes» og «gjøre noe positivt for miljøet». I tillegg ble motivasjonen «gjøre noe positivt for lokalsamfunnet» trukket frem av informant fra HBTS, mens motivasjonen «ha det gøy» ble trukket frem av informanter fra ITSB. På de neste sidene vil jeg presentere de 6 push-motivasjonene og reflektere rundt hvordan de ulike motivasjonene kan knytte seg til henholdsvis altruistiske og selvfremmende motiver.

3.1.1. Å lære

Motivasjon knyttet til det å lære viste seg både hos de kortidsfrivillige hos HBTS og de langtidsfrivillige hos ITSB, men motivasjonen kom til uttrykk på ulike måter.

Flere av informantene fra HBTS uttrykte entusiasme for å lære mer om plastproblematikken eller ITSB som organisasjon, men spesielt én informant, informant 2, fremhevd dette som en hovedmotivasjon. På spørsmål om hva hun gledet seg mest til med dugnadshelgen, svarte hun blant annet:

Informant 2: «...være med på noe som jeg synes er veldig spennende og lære mer om».

Hennes engasjement for å tilegne seg kunnskap kom også til uttrykk gjennom observasjon:

Observasjonsdagbok: «Lørdag morgen, mens jeg spiser frokost med min daværende samboer på hytta (informant 2), forteller hun at hun har sovet dårlig fordi hun har grublet på alle detaljene representantene fra ITSB hadde delt under velkomstmiddagen kvelden før. Hun bestemte seg derfor for å alltid ha en notatblokk tilgjengelig, slik at hun kunne skrive ned all informasjon hun ønsket å huske. Hensikten var å dele det hun hadde lært med familie og venner».

Blant informantene fra ITSB var det også én informant, informant 7, som var spesielt opptatt av å tilegne seg ny kunnskap. Men i motsetning til informant 2, hadde informant 7 en mer akademisk motivasjon. Hun vurderte å skrive sin masteroppgave om organisasjoner som ITSB og ønsket derfor relevant erfaring for å styrke sin innsikt. Dette påvirket også hennes syn på et eventuelt gjentakende frivillig opphold med ITSB:

Informant 7: «*I don't think I would come back as a volunteer in this role. Because I do feel like, well I learn a lot now, so it wouldn't be such an educational experience if I had come back*».

[«Jeg tror ikke jeg ville kommet tilbake som frivillig i denne rollen. Fordi jeg føler at, vel, jeg lærer mye nå, så det ville ikke vært en like lærerik opplevelse om jeg kom tilbake».]

Basert på min tolkning kan disse funnene relateres til (Proyrungroj, 2023), som påpeker at den samme motivasjonen kan oppfattes som enten altruistisk eller selvfremmende, avhengig av individets dypere motiver. På en skala mellom altruistisk og selvfremmende tolker jeg det som at informant 2 sin motivasjon befinner seg nærmere den altruistiske siden, da hun uttrykte et ønske om å lære for å øke bevisstheten og dele kunnskapen med andre, mens informant 7 sin motivasjon, kan tolkes som mer selvfremmende, ettersom hun ønsket å tilegne seg kunnskap og erfaring til videre bruk i sin akademiske karriere.

Et annet interessant funn blant de korttidsfrivillige informantene fra HBTS var hvordan de opplevde tidsfordelingen mellom informasjon og praktisk arbeid i løpet av dugnadshelgene. En betydelig del av dugnadshelgene ble brukt på informasjon om plastproblematikken og ITSB som organisasjon; over halvparten av tiden gikk til dette fremfor faktisk ryddearbeid. Fra ITSB sin side ble det presisert at dette var en bevisst strategi:

Observasjon: «Under velkomstmiddagen fortalte representanter fra ITSB at hovedmålet med samarbeidet med HBTS var å skape engasjement og kunnskap om

plastproblematikken og ITSB som organisasjon. Da det praktiske arbeidet de korttidsfrivillige kunne bidra med hadde begrenset effekt».

Denne prioriteringen fikk ulik mottakelse blant de korttidsfrivillige. Flere av informantene hadde en klar forventning om mer praktisk innsats. Informant 4 uttrykte dette tydelig:

Informant 4: «Det var mindre, mindre rydding enn det jeg hadde forventet... jeg bare: 'hæ, skal vi bare rydde på lørdag?'»

Informant 4 var også tydelig på at hun ikke anså tidsprioriteringen, der informasjon ble vektlagt over praktisk arbeid, som ideell:

Informant 4: «Altså, jeg ville heller brukt tiden på å rydde».

Informant 2 på sin side hadde også forventet mer praktisk ryddearbeid i løpet av helgen, men anerkjente likevel informasjonsformidlingen som verdifull:

Informant 2: «Jeg tenkte jo egentlig at vi skulle samle søppel begge dagene... men så synes jeg det har vært en veldig bra kombinasjon av at vi så alt i praksis i går og så hatt disse samtalene, sett film og fått en større forståelse for alt sammen»

De to informantenes ulike reaksjoner på tidsprioriteringen kan forstås med utgangspunkt i forventningsteori beskrevet av (Vroom, 1964). Denne teorien tar utgangspunkt i at motivasjon påvirkes av tre faktorer: forventning (troen på at innsats fører til forventet resultat), instrumentalitet (troen på at resultatene gir ønsket belønning), og valens (hvor verdifull belønningen oppleves). Informant 4 sin forventning om at hennes deltagelse skulle føre til mer praktisk ryddearbeid ble ikke møtt, samtidig som utsagnet hennes antyder at hun ikke oppfattet informasjonsformidlingen som særlig verdifullt. Informant 2 på sin side, opplevde også et misforhold mellom egne forventninger og den faktiske gjennomføringen av helgen, men i motsetning til informant 4 viste hun evne til å tilpasse seg situasjonen underveis. Hun så verdi i formidlingsdelen som et meningsfullt utbytte. På den måten opprettholdt hun en relativt høy valens, til tross for at opprinnelige forventninger ikke ble innfridd.

I dette tilfellet vurderer jeg at selv om informantene har ulike meninger, kan begge plasseres på den altruistiske siden av skalaen. Informant 2 sin motivasjon framstår som altruistisk fordi hun verdsatte muligheten til å lære mer om plastproblematikken, mens informant 4 sitt ønske om å prioritere det praktisk ryddearbeid også kan tolkes som altruistisk, da det direkte bidrar til å redusere plastforurensning.

3.1.2. Sosialt samvær

Motivasjon knyttet til det sosiale aspektet ved å være dugnadsturist var også en motivasjon som framkom både hos de kortidsfrivillige fra HBTS og de langtidsfrivillige fra ITSB.

Flere av informantene fra HBTS satt pris på å møte nye mennesker i løpet av dugnadshelgen.

Blant annet uttalte informant 5 at noe av det hun satt pris på med helgen var:

Informant 5: «Få göra det tillsammans med nya människor... lära känna folk som man kanske aldrig hade mött annars»

Selv om flere av informantene fra HBTS sa at de så fram til å møte nye mennesker, uttrykte de langtidsfrivillige fra ITSB at det sosiale var viktigere for dem på et dypere nivå. Flere av informantene jeg snakket med fortalte at de følte at de endelig hadde funnet andre likesinnede personer. Informant 8 beskrev det som:

Informant 8: «The people who come to In The Same Boat are a particular kind of person ... I have always been weird in life, but then you come to this group of people, and they are thinking the same way and they been having the same weird thoughts you been having. I felt really... I found my people. »

[«Menneskene som kommer til In The Same Boat er en spesiell type mennesker ... Jeg har alltid vært rar i livet, men så kommer du til denne gruppen mennesker, og de tenker på samme måte og har hatt de samme rare tankene som du har hatt. Jeg følte virkelig ... jeg har funnet menneskene mine»]

Følelsen av samarbeid og det å mestre noe sammen med andre så ut til å ha være en svært viktig drivkraft for de langtidsfrivilliges motivasjon til å jobbe hardt hver dag. Da jeg ba dem beskrive et av sine beste øyeblikk med ITSB, var det et gjennomgående tema i alle svarene. Da jeg spurte informant 8 om å beskrive et av hennes beste øyeblikk som frivillig, fortalte hun om en opplevelse der gruppen fant et enormt fiskegarn. Garnet var så stort at det krevde innsats fra ni personer for å rulle det opp en bakketopp. Hun beskrev hvordan arbeidet strakk seg over tre dager, hvor de kuttet garnet i mindre deler, pakket det i bager, og fraktet det inn og ut av arbeidsbåten. Hun fremhevet hvordan følelsen av å fullføre dette som et lag var helt spesiell, og oppsummerte opplevelsen slik:

Informant 8: «When you finally get the last piece in the container and close the container door, then the euphoria is off the charge, you could like run a marathon on that feeling- it's just so cool! And then you spend the next four days talking to the others about it and it's all you talk about»

[«Når du endelig får det siste stykket inn i containeren og lukker containerdøren, da er følelsen av eufori helt enorm, du kunne løpt et maraton på den følelsen- det er bare så kult! Og så bruker du de neste fire dagene på å snakke om det med de andre, og det er alt dere snakker om»]

Basert på min tolkning viser de to sitatene hvor sentralt det sosiale aspektet var for de langtidsfrivillige. Jeg antar at for mange av dem ville det vært utfordrende å opprettholde motivasjonen og fullføre frivillighetsoppholdet dersom de hadde jobbet alene eller med en gruppe de mistrikket med. Samarbeid og felles mestringsfølelse ser ut til å ha vært avgjørende for flere av informantene til å stå på hver dag. Det sosiale og det å samarbeide kan derfor tolkes som en essensiell del av motivasjonen deres. For de korttidsfrivillige, derimot, tolker jeg det sosiale samspillet mer som en positiv tilleggseffekt enn som en avgjørende motivasjonsfaktor.

Til tross for at informantene fra ITSB stort sett uttrykte seg positivt om det sosiale samspillet, bydde også det å bo såpass tett og fraværet av privatliv på utfordringer. Informant 6 fortalte om en episode der hun hadde hatt et stort behov for å være alene, men opplevde at dette var vanskelig å få til. Uansett hvor hun forsøkte å trekke seg tilbake, ble hun forstyrret av noen andre om bord på båten. Hun var åpen om at denne episoden i øyeblikket hadde svekket motivasjonen hennes betydelig, og at hun i frustrasjon hadde sett på flybilletter for å reise hjem. I intervjuet fortalte hun:

Informant 6: *«It can absolutely drive you insane and I was like ‘I can’t do this anymore’. You know, you know, you don’t get your own space. No no, so you have to really just kind of ... manage that, within yourself, living in a small space like that»*

[«Det kan absolutt gjøre deg gal, og jeg tenkte bare: ‘Jeg klarer ikke dette lenger’. Du vet, du vet, du får liksom ikke privatliv. Nei, nei, så du må virkelig bare... håndtere det, inni deg selv, det å bo så trangt»]

Motivasjon knyttet til sosiale faktorer anses av flere som en selvfremmende motivasjon (eks. (Coghlan & Fennell, 2009; Grimm & Needham, 2012; Ryan et al., 2001)). Selv om jeg deler dette synet, da det innebærer en personlig gevinst gjennom sosial tilknytning, vil jeg fortsatt fremheve at følelsen av lagånd og samarbeid kan styrke en mer altruistisk holdning til arbeidet. Ved å oppleve fellesskapets verdier og jobbe sammen mot et felles mål, kan de frivillige utvikle en sterkere motivasjon for å jobbe hardere og utrette mer. På en annen side kan også det sosiale samspillet med likesinnede bidra til at det oppstår et sterkt ønske om å bli

akseptert og anerkjent innenfor gruppen. Noe som kan føre til at man ønsker å etterleve det man oppfatter som gjeldende sosiale normer i gruppa. Dette kommer til uttrykk flere ganger i observasjonsdagboken, men det er særlig en situasjon på arbeidsbåten den andre dugnadshelgen som jeg ønsker å fremheve:

Observasjonsdagbok: *De korttidsfrivillige fra HBTS ble delt inn i mindre grupper med én langtidsfrivillig fra ITSB som leder for hver gruppe. Hver av gruppelederne fikk utdelt en GPS- sporingsenhet slik at båtføreren hadde kontroll på hvor de ulike gruppene befant seg til enhver tid. Det ble en samtale rundt dette og en av dugnadsturistene fra HBTS spøkte med at det da ikke nyttet å «sluntre unna» og nyte solen, da dette ville bli oppdaget via sporingsenheten. Alle uttrykte da enighet om at det hadde vært veldig rart om noen dro så langt og meldte seg på dette om man ikke hadde tenkt til å jobbe.*

Selv om dette utsagnet kom med et glimt i øyet, var det tydelig at høy arbeidsinnsats ble sett på som en sentral sosial norm i gruppa; at det ikke hadde vært sosialt akseptert om noen hadde tatt lett på arbeidet for å nyte ferien.

Videre tror jeg at også de langtidsfrivillige ble påvirket av forventningene som ble stilt til dem. Jeg tolket det som relativt akseptert blant de langtidsfrivillige å ha selvfremmende motivasjoner for oppholdet da alle snakket åpent om sine selvfremmende motivasjoner i intervjuene. Men informant 7 uttrykte i sitt intervju at ITSB som organisasjon hadde en mer idealistisk forventning til de langtidsfrivilliges motivasjon. Hun fortalte at hun derfor tidvis følte skam knyttet til sine personlige motivasjoner for å delta:

Informant 7: *«I do feel some embarrassment to share my more personal interest for joining In The Same Boat. When for instance, [ITSB leadership] said “oh, you’ll guys have ... all you have is altruism cause you want to do things for other people”, but I just know that that’s not like my main motivation probably. And I’m not sure if that’s accepted or maybe looked down on by other people»*

[«Jeg føler faktisk litt skam over å dele mine mer personlige interesse for å bli med i In The Same Boat. Som, for eksempel da, [ITSB lederskapet] sa: «åh, dere har ... alt dere har er altruisme fordi dere vil gjøre ting for andre», men jeg vet bare at det sannsynligvis ikke er min hovedmotivasjon. Og jeg er ikke sikker på om det er akseptert, eller kanskje sett ned på av andre»]

3.1.3. Gjøre noe annerledes

Ønsket om å gjøre noe annerledes eller oppleve noe nytt var en sentral motivasjon både for flere av de korttidsfrivillige og langtidsfrivillige. For informant 5 fra HBTS fungerte dugnadshelgen som et etterlengtet avbrekk fra en ellers monoton hverdag:

Informant 5: «Dels var det nog bara att få göra något helt annat än det jag gör till vardags, med mycket digitalt och datorstyrt och sitta stilla»

Informant 5 sin motivasjon fremstår her som primært selvfremmende, der ønsket om variasjon og fysisk aktivitet bryter med en stillesittende, digital hverdag. Å oppleve noe nytt og annerledes var også en viktig motivasjon for flere av informantene fra ITSB. Da jeg spurte informant 6 om hun ønsket å gjenta sitt frivillighetsopphold med ITSB et annet år, svarte hun nølende:

Informant 6: «Ehm, maybe later ... ehm, actually I don't know, I am not sure...I feel like I have done this now and I have other things I would rather go and do. »

[«Ehm, kanskje senere ... ehm, faktisk, jeg vet ikke, jeg er ikke sikker ... jeg føler at jeg har gjort dette nå og jeg har andre ting jeg heller vil gjøre.»]

Denne uttalelsen tyder på at det å oppleve noe nytt i seg selv var en sentral motivasjon. Likevel viser videre samtale med informanten at det ikke var nok at opplevelsene var nye, de måtte også oppleves som meningsfulle:

Informant 6: «So, I guess that is what I was most excited about- coming and actually having something to do. And to do something that is... not only that's more than me... To do something with a bit more purpose»

[«Så, jeg tror det var det jeg var mest begeistret for- komme og faktisk ha noe å gjøre. Og å gjøre noe som er... ikke bare... som er større enn meg selv.... Å gjøre noe med litt mer mening»]

I kontrast til informant 5, som i hovedsak var motivert av ønsket om avbrekk og variasjon, viser informant 6 en mer sammensatt motivasjon. Hennes tanker om at hun gjennom de nye opplevelsene ønsket å engasjere seg i noe som er «større enn henne selv» vitner om en altruistisk tankegang, mens uttalelsen om at hun i fremtiden «heller vil bruke tiden på nye opplevelser» fremhever en selvfremmende intuisjon.

3.1.4. Ha det gøy

For noen av informantene fra ITSB var det også veldig viktig å ha det gøy i løpet månedene som frivillig. Informant 7 uttrykte i sitt intervju:

***Informant 7:** «I just want to have a fun time, also. Like, that's a very important thing to me»*

[«Jeg vil også bare ha det gøy. Det er veldig viktig for meg»]

Motivasjonen «ha det gøy» anser jeg som en utelukkende selvfremmende motivasjon.

3.1.5. Gjøre noe positivt for miljøet

Motivasjonen for å "gjøre noe positivt for miljøet" fremstår i mitt datamateriale som særlig kompleks. Flere informanter nevner dette som en viktig drivkraft, men samtidig uttrykkes også skam, tvil og en følelse av utilstrekkelighet knyttet til miljøeffekten av deres bidrag.

Flere av informantene fra HBTS uttrykte at en viktig grunn til at de meldte seg som dugnadsturist var for å gjøre en positiv forskjell for miljøet. Informant 1 understreker flere ganger i løpet av sitt intervju at:

***Informant 1:** (Den miljødelen er veldig viktig!) / (Miljødugnader er jeg for!)*

I kontrast til dette ønsker jeg å trekke frem refleksjonene informant 4 gjør i sitt intervju, der hun forteller at hun oppfattet sitt bidrag i dugnadshelgen som miljømessig meningsløst fordi flyreisen hjem fra Træna ikke kunne rettferdiggjøres opp mot miljøgevinsten av de sparsommelige antall timene brukt på rydding av plast i løpet av helgen. Informant 4 hadde egentlig meldt seg som dugnadsturist i mai, men hadde avlyst oppholdet grunnet skamfølelsen:

***Informant 4:** «Tanken var egentlig å gjøre det i mai, men så backet jeg ut, jeg feiget ut, for jeg var sånn "det gir ikke mening!». Reisingen gjør mer skade enn det positive avtrykket jeg gjør da»*

Disse refleksjonene kan knyttes til studiet av (El Geneidy & Baumeister, 2019) som fremhever paradokset med at dugnadsturister ofte reiser med fly for å jobbe med oppgaver innen miljøvern og at opphold på mindre enn 5 uker, ofte ikke kan forsvares miljømessig. Men til tross for at informant 4 avlyste dugnadsoppholdet i mai, valgte hun likevel å delta på dugnadshelgen i oktober selv om hun av tidsmessige årsaker ble nødt til å reise med fly på vei hjem. I intervjuet er hun åpen om at motivasjonen for å likevel bli med, ikke handlet om

miljøet, men om personlige faktorer; særlig det å reise sammen med en god venninne. Noe jeg anser som svært interessant i dette tilfelle er at til tross for at informant 4 ærlig fortalte at hun deltok på dugnadshelgen utelukkende på grunn av selvfremmende motivasjoner, er det nettopp fordi hun fremhever de miljømessige paradoksene og tar avstand fra å rettferdiggjøre deltakelsen med miljøargumenter, at hun etter mitt syn likevel kan fremstå som mer miljøbevisst enn noen av de andre informantene som var svært opptatt av å fremheve sine motivasjoner knyttet til miljø, men som ikke viste samme innsikt knyttet til samlet miljøpåvirkning.

Personlig kjente jeg også på en skam for at jeg av personlige årsaker valgte å fly til Træna for å gjennomføre feltarbeidet. Mens jeg sitter på flyet, skriver jeg i min feltdagbok:

Observasjonsdagbok : *Kjenner jeg får vondt i magen av å tenke på det, både fordi jeg får dårlig samvittighet for miljøets skyld og mitt CO2-avtrykk, men for å være ærlig også fordi jeg kjenner på en skam og hyklersk følelse. Ser for meg at det er en sosial norm blant de andre at man ikke tar fly når man hadde hatt mulighet til å ta tog. Følelsen av at andre skal synes at jeg er hyklersk veier tyngre enn den dårlige samvittigheten jeg får for miljøet.*

Tankene om at skammen noen ganger handler mer om andres blikk enn om miljøet i seg selv, kan også ses i en av informant 1 sine uttalelser:

Informant 1: *«Jeg tør ikke å si at jeg kjører fly snart mer»*

I både mitt og Informant 1 sitt tilfelle ser det ut til at sosiale normer og frykten for å virke 'hyklersk' styrer valgene våre mer enn en bevisst refleksjon over miljøpåvirkningen av det vi gjør.

Blant de langtidsfrivillige fra ITSB var det også tydelig blant noen av informantene at det å gjøre noe positivt for miljøet var en svært viktig motivasjon for deres deltagelse:

Informant 9: *«Jag ville göra någonting som jag tycker känns viktigt. Och det gör verkligen det här med att ta bort plast och skräp från kusterna»*

Men i likhet med funnene fra de kortidsfrivillige, forteller også flere av de langtidsfrivillige om følelser knyttet utilstrekkelighet, skam og meningsløshet. Informant 6 fortalte om en episode hvor teamet hadde brukt lang tid på å rydde et område, bare for å finne det fullt av plast igjen en måned senere. Hun beskrev dette som dypt demotiverende:

Informant 6: *«I was just like “why are we doing this?” That was really, really defeating»*

[«Jeg tenkte bare “hvorfor gjør vi dette?” Det var virkelig, virkelig nedslående»]

Informant 7 uttrykte også tvil om innsatsen de la ned i ryddearbeidet egentlig hadde en reel verdi:

Informant 7: *«Sometimes I just think that this is not going to change anything. Sometimes the picking itself... yea, feels a bit ... just one small thing in such a big problem»*

[«Noen ganger tenker jeg bare at dette ikke kommer til å endre noe. Noen ganger føles selve plukkingen ... ja, det føles litt ... bare en liten ting i et så stort problem»]

I motsetning til informant 6 og 7, fortalte informant 8 at hun fant motivasjon i de konkrete og målbare resultatene av ryddearbeidet og at hun følte at innsatsen hun la ned hadde en reel positiv innvirkning for plastproblematikken:

Informant 8: *«You know when you are reading about environmental crisis, and you feel like nothing that you do is ever going to make any difference? Then you ... ehm, spend every day bringing in hundreds and hundreds of kilos of litter. I think that with being here I can actually make some, ehm, physical difference»*

[«Du vet når du leser om miljøkriser, og du føler at ingenting du gjør noen gang kommer til å gjøre en forskjell? Så ... ehm, bruker du hver dag på å samle inn hundrevis av kilo med søppel. Jeg tror at ved å være her så kan jeg faktisk gjøre en, ehm, fysisk forskjell»]

Opplevelsen av hvorvidt ryddearbeidet faktisk hadde en positiv effekt, så også ut til å påvirke hvordan informantene fra ITSB forholdt seg til sitt eget klimafotavtrykk knyttet til reisen til frivillighetsoppholdet. Informant 7 hadde opprinnelig planlagt å ta tog store deler av strekningen, men endte, på grunn av innstillinger, opp med å ta tre fly, noe som gnagde på samvittigheten hennes:

Informant 7: *«You come here with the purpose of doing something good and then you kind of fuck it up at the beginning already»*

[«Du kommer hit med hensikt om å gjøre noe godt, og så føkker du det til allerede fra starten av»]

Informant 8 hadde imidlertid et annet syn på flyreisen til frivillighetsoppholdet, da hun mente at innsatsen hun la ned gjennom arbeidet med ITSB oppveide de negative konsekvensene av å fly:

Informant 8: *«I would say it will outweigh my travel here to and from. So, if I fly to Norway to come here, I think that is okay»*

[«Jeg vil si at det vil oppveie reisen min hit og tilbake. Så hvis jeg flyr til Norge for å komme hit, så tenker jeg at det er greit»]

Det er interessant å merke seg at informant 8, som finner motivasjon i ryddearbeidet og føler at hun bidrar positivt, også vurderer flyreisen som akseptabel nettopp fordi hun opplever å gjøre en forskjell. Informant 7, derimot, som uttrykker tvil om ryddearbeidets verdi, synes ikke at innsatsen rettferdiggjør miljøbelastningen ved å fly.

I likhet med informant 4 fra HBTS fokuserte også informant 6 og 7 i større grad på sine selvfremmende motiver for deltakelse, ettersom de var i tvil om hvorvidt innsatsen deres utgjorde en reell forskjell for miljøet. Begge var tydelige på at miljø ikke var deres hovedmotivasjon. Informant 6 uttrykte dette eksplisitt:

Informant 6: *«I didn't type into the internet 'beach cleaning' or 'plastic cleaning' - my keywords were 'sailing', 'boat', 'water' and that kind of things»*

[«Jeg søkte ikke på nettet etter 'strandrydding' eller 'plastopprydding' - mine søkeord var 'seiling', 'båt', 'vann' og slike ting.»]

Disse funnene kan ses i lys av (Han et al., 2020), som peker på at psykologisk motstandsdyktighet ofte spiller en viktig rolle for å opprettholde en altruistisk tilnærming til frivillig arbeid. I dette tilfelle kan psykologisk motstandsdyktighet knyttes til evnen til å håndtere følelsesmessige utfordringer uten å miste motivasjon eller mening. Dette kan bidra til å forklare hvorfor informant 6 og 7, som uttrykte frustrasjon og tvil knyttet til miljøeffekten av arbeidet, i større grad fremhevet selvfremmende motivasjoner. Når opplevelsen av meningsløshet får overtaket, kan personlige gevinster bli viktigere for å rettferdiggjøre innsatsen.

En annen refleksjon som har vokst frem fra arbeidet med datamaterialet, er hvordan jeg på forhånd antok at informantenes motivasjon knyttet til miljø ville samsvare med deres personlige miljøengasjement. Jeg ble derfor overrasket over å oppdage at flere av informantene, som var tydelige på at de ikke ble motivert av ønsket om å gjøre noe positivt

for miljøet, likevel fremsto som svært miljøbevisste individer. Et godt eksempel på dette er informant 6, som, til tross for hennes klare uttalelse om at miljø ikke var hovedmotivasjonen, fremsto som et svært miljøbevisst individ. I intervjuet beskriver hun blant annet om en periode med en streng livsstil hvor hun aktivt prøvde å redusere sitt karbonfotavtrykk:

Informant 6: *«I was vegan, I didn't have any plastic in my house, I had shampoo bar soaps, I brought my own little net bag to the supermarket to collect the fruits in»*

[«Jeg var veganer, jeg hadde ingen plast i huset mitt, jeg brukte sjampobarer, og jeg tok med mitt eget lille nett til supermarkedet for å ha frukt i»]

Dette funnet kan også underbygge refleksjonene rundt hvor stor påvirkning informantenes tvil knyttet til egen innsats hadde for deres motivasjon. Til tross for at de fremsto som miljøbevisste individer, hadde tvilen om hvor mye deres innsats faktisk betydde for miljøet, en større innvirkning på deres motivasjon.

For å oppsummere, trer motivasjonen om å «gjøre noe positivt for miljøet» både frem som en uttalt drivkraft og som en kilde til tvil, skam og refleksjon. Datamaterialet viser hvordan informantenes tvil om hvorvidt innsatsen faktisk hadde en miljømessig effekt, i stor grad påvirket deres motivasjon. Det ser ut til at når troen på arbeidets verdi svekkes, svekkes også den altruistiske drivkraften, noe som fører til at de selvfremmende aspektene ved deltakelsen får større betydning.

3.1.6. Gjøre noe positivt for lokalsamfunnet

En av informantene fra HBTS, informant 3, var i sitt intervju ikke spesifikt opptatt av at hennes innsats skulle gjøre noe positivt for miljøet. Hun var imidlertid mer opptatt av at hun ønsket å gjøre noe som var bra for lokalsamfunnet på Træna:

Informant 3: *«Når jeg har fått lov til å komme hit som turist og kan gi litt granne tilbake da. Om det er å legge klopper eller rydde plast eller hva enn det skulle være de har behov for»*

3.2. Opplevd mening og videre frivillighet

Et interessant punkt jeg ønsker å trekke frem før jeg går videre til pull- motivasjonene, som gjenspeiles både hos de korttidsfrivillige og de langtidsfrivillige er sammenhengen mellom

ønske om å delta i et lignende type prosjekt ved en senere anledning og troen på at det frivillige arbeidet man gjør har en betydning. For eksempel uttrykker både informant 6 og 7 i sine intervjuer at de ikke ser for seg å delta på flere frivillig opphold for ITSB. For informant 8 derimot var dette hennes fjerde opphold med ITSB og hun så heller ikke bort ifra å gjenta frivillighetsoppholdet ytterligere ganger. Denne trenden gjenspeilet seg også hos de korttidsfrivillige hos HBTS. Informant 4 som var svært skeptisk til det altruistiske perspektivet på dugnadshelgen var klar på at hun ikke ønsker å delta på noe lignende igjen ved en annen anledning:

Informant 4: «Det å reise bare for å være frivillig så kort er ikke noe jeg kommer til å gjøre igjen»

Mens for eksempel informant 3, som er altruistisk motivert av å gjøre noe positivt for lokalsamfunnet på Træna, sier at hun gjerne kunne deltatt flere ganger:

Informant 3: «Jeg tenker at om jeg får mulighet neste år så hadde jeg reist da og jeg»

Dette funnet samsvarer med funn gjort av (Chua et al., 2021) som viser at dugnadsturister som opplever arbeidet sitt som meningsfylt sannsynligvis vil føle seg mer tilfreds og dermed mer motiverte til å gjenta sitt frivillige opphold senere.

3.3. Pull- motivasjoner

Videre ønsker jeg å presentere informantenes pull- motivasjoner, som relaterer til spesifikke egenskaper ved destinasjoner eller attraksjoner (Dann, 1977). Motivasjonene jeg har valgt å kalle «destinasjon» og «spennende reisemål» gikk igjen hos både informantene fra ITSB og HBTS. I tillegg ble noen av de korttidsfrivillige fra HBTS motivert av oppholdet på HBTS sine hytter og motivasjon knyttet til seiling var en svært viktig motivasjon for flere av de langtidsfrivillige fra ITSB. Motivasjonene «fine hytter» og «seiling» relaterer også til hverandre da begge handler om informantenes innkvartering og fritid.

3.3.1. Destinasjon

Destinasjonen for frivillighetsoppholdet ble trukket frem i flere av intervjuene, både i intervjuene med deltagere fra HBTS og ITSB.

Flere av informantene fra HBTS fremhevet at det å besøke Træna var en viktig motivasjon for

deres deltagelse på dugnadshelgen. Informant 3 fortalte at hun hadde besøkt Træna før, og gledet seg til å reise tilbake:

Informant 3: *«Det var det å reise hit, for jeg synes det her er en så fantastisk flott plass ... jeg har vært på Træna to ganger før og jeg storrives her»*

En annen informant fra HBTS, informant 4, hadde også vært på Træna tidligere, men opplevde dette som demotiverende snarere enn tiltrekkende:

Informant 4: *«Jeg har vært her ute før, og det var jo kanskje også litt grunnen til at jeg var litt mer tilbakeholden... jeg tror jeg hadde vært enda mer interessert om jeg ikke hadde vært her på en måte»*

I dette tilfelle tolker jeg det som at både informant 3 og 4 har selvfremmende intensjoner. Til tross for at informant 3 opplever det å besøke Træna igjen som noe positivt, mens informant 4 ser det som negativt, er fellesnevneren at de søker personlige gevinster: informant 3 ønsker å gjenoppleve et sted hun trives, mens informant 4 blir umotivert av at Træna ikke kan tilby henne synet av nye omgivelser.

Blant informantene fra ITSB var det også delte oppfatninger om hvor viktig destinasjonen for frivillighetsoppholdet var. For én av informantene var det å besøke Skandinavia viktig da hun hadde en spesiell interesse for skandinaviske språk og kultur:

Informant 8: *«... my main goal was to find something in Scandinavia»*
[«... mitt hovedmål var å finne noe i Skandinavia»]

En annen av ITSBs informanter ønsket å jobbe frivillig i Europa for å unngå flyreiser:

Informant 7: *«I selected Europe because I didn't wanted to fly somewhere»*
[«Jeg valgte Europa fordi jeg ikke ønsket å fly noe sted»]

I dette tilfelle er det bakenforliggende motivasjoner, som avgjør om informantenes motivasjon knyttet til destinasjon tolkes som selvfremmende eller altruistisk. Jeg tolker det som at informant 8, som ønsker å besøke Skandinavia basert på egne interesser, har en selvfremmende intensjon, mens informant 7s motivasjoner kan tolkes som mer altruistisk, da informant 7s ønske om å delta som frivillig i Europa, er basert på et ønske om å ikke reise så langt hjemmefra for å minimere sitt karbonavtrykk.

Til forskjell fra informant 7 og 8, hadde informant 6 ingen spesifikk stedsmotivasjon. Da jeg spurte henne om det var viktig for henne å reise til Nord- Europa eller om hun kunne vært frivillig hvor som helst i verden, svarte hun:

Informant 6: «Anywhere!»

[«Hvor som helst!»]

Informant 6s svar indikerer en motivasjon som i utgangspunktet kan tolkes som altruistisk, ettersom deltakelsen ikke er knyttet til et konkret reisemål. Samtidig er det verdt å merke seg at hun, i motsetning til informant 7, ikke har noen refleksjon rundt reiseavstand som dermed også åpne for en mer selvfremmende tolkning.

3.3.2. Spennende reisemål

Selv om ikke alle informantene ble motivert av å besøke en spesifikk destinasjon, var flere motivert av hva stedet/ stedene de besøkte kunne tilby; det var viktig for flere av informantene å oppleve spennende reisemål.

Flere av informantene fra HBTS uttrykte at det var viktig for dem å besøke et spennende reisemål. At det ikke nødvendigvis hadde trengt å være Træna, men at det var et «eksotisk» sted var viktig. Informant 2 fortalte at:

Informant 2: «For meg så hadde det kanskje ikke vært såå interessant å være med om det var i Svelvik på en måte. Det var viktig for meg å reise til et spennende reisemål»

På den andre siden uttrykte informant 1, som eneste informant fra HBTS, at beliggenheten for dugnadshelgen ikke var viktig for hennes deltagelse. Da jeg spurte om hun kunne tenkt seg å delta som dugnadsturist et annet sted som ikke har like spektakulær natur som Træna, svarte hun:

Informant 1: «Jo, jeg kunne tenkt meg å være med likevel, absolutt! Absolutt!»

Flere av informantene fra ITSB så spesielt frem til at de under sin frivillighetsperiode med ITSB fikk oppleve avsidesliggende plasser/øyer som de ellers aldri ville hatt muligheten til å besøke. Da jeg spurte hva informantene gledet seg mest til med oppholdet, svarte informant 7 blant annet:

Informant 7: «Go to remote places and the sense of adventure that comes with that. That is something I looked forward to»

[«Å dra til avsidesliggende steder og den spennende følelsen det fører med seg. Det er noe jeg så frem til.»]

Flere av ITSBs informanter uttrykte også en dyp takknemlighet for alle naturopplevelsene de hadde fått i løpet av sin reise. Informant 6 uttrykte at naturopplevelsene ga henne motivasjon til å fortsette å jobbe selv når arbeidet ble hardt:

Informant 6: *«I have been here for a couple of months now and every single day I see something that just makes me go “wow!. I can’t believe I’m here”. And even when the work gets really hard, ehm, I just stop and have a look at where I am»*

[«Jeg har vært her i et par måneder nå, og hver eneste dag ser jeg noe som bare får meg til å tenke "wow! Jeg kan ikke tro at jeg er her". Og selv når arbeidet blir virkelig hardt, så stopper jeg bare opp og ser hvor jeg er»]

Motivasjon knyttet til ønske om å besøke spennende reisemål anser jeg som en selvfremmede motivasjon da det reflekterer et personlig ønske om utforskning og fine opplevelser. Likevel vil jeg, i liket med refleksjonene knyttet til den sosiale motivasjonen, også her fremheve at det for informant 6 så ut til at de flotte naturopplevelsene ga henne motivasjon til å yte det lille ekstra i ryddingsarbeidet.

3.3.3. Fine hytter

Under dugnadshelgene bodde de kortidsfrivillige gratis på HBTS sine hytter, som beskrevet i metodekapittelet. Hvor viktig det var for de kortidsfrivillige å bo behagelig og i luksus varierte mellom informantene. Informant 4 uttrykte at det var viktig å bo under gode forhold:

Informant 4: *«Tror ikke jeg hadde prioritert å ta ekstra fridager og reise i 13 timer for å bo i en brakke liksom»*

Mens for andre var ikke det å bo behagelig like viktig, men heller ansett som et stort pluss. Informant 3 uttalte at:

Informant 3: *«Ja, det hadde gått helt fint om jeg hadde bodd et annet sted, det hadde ikke spilt noen rolle, det hadde det ikke. Men det er klart at det var litt sånn "og i tillegg får du bo her" på en måte»*

3.3.4. Seiling

Alle informantene fra ITSB nevnte seiling/ båtliv som en positiv motivasjon for å melde seg som frivillig. Imidlertid var det forskjeller mellom informantene på hvor viktig denne motivasjonen var for deres deltagelse. Informant 7 beskrev seilbåtopplevelsen som en svært viktig motivasjon:

Informant 7: «*Honestly, I just wanted to go on a sail boat, so I went on Workaway... and I filtered on things with sail boat*»

[«Helt ærlig, så ville jeg bare være på en seilbåt, så jeg gikk på Workaway ... og jeg filtrerte ting med seilbåt»]

Mens informant 9 beskrev seilbåtopplevelsen kun som et stort pluss,

Informant 9: «*Jag hade definitivt kunnat göra det utan seglingen också. Men hade jag fått välja hade det varit med segling*»

Både motivasjonen «fine hytter» og «seiling» anser jeg som fullstendig selvfremmende motivasjoner da det kun gir personlige fordeler til deltagerne.

3.4. Kombinasjonen av flere motivasjoner

Flere av informantene, både de korttidsfrivillige hos HBTS og de langtidsfrivillige hos ITSB, sa også eksplisitt at kombinasjonen av ulike faktorer og helheten av frivillighetsoppholdet var svært viktig for deres deltagelse. Det kunne være en blanding av push- og pull-motiver, samt en kombinasjon av selvfremmende og altruistiske motivasjoner. Informant 5 fra HBTS sa blant annet i sitt intervju at:

Informant 5: «*Så på så sätt, liksom helheten tycker jag att det var jättetrevligt. Liksom både utforska, hjälpa till, få ny kunskap och sedan få se nya platser*»

3.5. Nærmere om funn fra observasjonsdagboken

I dette kapittelet tar jeg for meg noen interessante funn fra observasjonsdagboken min som ikke kom til uttrykk i intervjuene eller som underbygger tidligere antagelser. Analysen i dette kapittelet gir et utvidet perspektiv på hva som kan ha påvirket deltagerne motivasjon.

3.5.1. ITSBs avstand fra turismebegrepet

Et gjennomgående funn i observasjonsdagboken var ITSBs motvilje mot å bli assosiert som

en organisasjon som driver med dugnadsturisme. Allerede under det første møte presiserte ledelsen at de ikke betraktet ITSB som en turismeorganisasjon:

Observasjonsdagbok: *Da jeg introduserte meg selv på velkomstmiddagen og sa at jeg skulle skrive masteroppgave om motivasjon hos dugnadsturister, rynket representantene fra ITSB på nesen og sa at ITSB sine frivillige ikke akkurat kunne regnes som turister da de ikke anså ITSB som en turismeorganisasjon.*

Ser man denne uttalelsen opp mot FNs reiselivsorganisasjon (UNWTO) sin generelle definisjon av en turist: «mennesker som reiser til og bor på steder utenfor deres vanlige omgivelser opp mot ett år sammenhengende for rekreasjon, forretninger eller andre formål» (Meld. St. 19 (2016–2017)) vil ITSBs frivillige etter min tolkning også kunne klassifiseres som turister. I tillegg samsvarer deres deltakelse med definisjonen av dugnadsturister slik (Wearing, 2001, s. 1) beskriver det, ved at deltagerne *frivillig deltar på en organisert måte for å bidra i et prosjekt som har et samfunns- eller miljømessig formål*. Selv om jeg mener at også ITBS sine langtidsfrivillige skal regnes som dugnadsturister, setter jeg likevel spørsmåltegn ved at begrepet er såpas bredt. Dette har også blitt diskutert tidligere, for eksempel av (Callanan & Thomas, 2007) som uttrykker skepsis over at begrepet for eksempel ikke skiller mellom attenåringer som bruker en del av et friår til å undervise i engelsk, og kvalifiserte sykepleiere som hjelper til på underbemannede sykehus i flere måneder.

At ITSB tar avstand fra turismebegrepet, tror jeg henger sammen med at de ønsker at organisasjonen skal bli sett på som en genuin samfunnsnyttig miljøorganisasjon, istedenfor en opplevelsesbasert reiseoperatør. Det kan tenkes at dette er for å beskytte organisasjonens status, da det å bli assosiert med turisme kanskje kan svekke deres legitimitet, ovenfor myndigheter og samarbeidspartnere. I tillegg tenker jeg at avstanden de tar fra turismebegrepet også kan være en strategi for å tiltrekke seg de "riktige" frivillige; frivillige som motiveres av et ønske om å bidra og skape mening, heller enn av ren reiselyst. I tillegg til at ledelsens tanker om turismebegrepet ble nevnt flere ganger i løpet av tiden jeg tilbragte med dem, observerte jeg også at:

Observasjonsdagbok: *Deltagerne til ITSB refererer konsekvent til sin gruppe som «frivillige» og deltagerne som deltar på dugnadshelg med HBTS som «turister».*

Dette kan indikere at ITSBs deltakere heller ikke ønsket å bli sett på som turister. Om dette skyldes påvirkning fra ledelsens gjentatte uttalelser om at de ikke anser ITSB som en

turismeorganisasjon, eller om deltakerne føler at turistbegrepet kan redusere verdien av deres innsats, er vanskelig å si.

Videre tenker jeg at et slik språklig skille, hvor kun de korttidsfrivillige omtales som turister kan bidra til å skape et slags 'A og B-lag', der de langtidsfrivillige kan fremstå som mer autentiske eller verdifulle enn de korttidsfrivillige. Der varigheten på oppholdet blir en målestokk for hvor «meningsfullt» det frivillige bidraget er. Jeg tenker at dette på den ene siden kan ha svekket motivasjonen til de korttidsfrivillige, særlig dersom de opplevde at innsatsen deres ble tillagt en lavere verdi. På den andre siden tenker jeg at denne distinksjonen kan ha hatt ulik innvirkning på de langtidsfrivillige. For noen kan det ha virket motiverende å bli sett på som en del av 'A-laget', altså en mer dedikert og verdifull frivillig. Samtidig tenker jeg at når ITSB tar så tydelig avstand fra turismebegrepet, kan det indirekte ha signalisert til de langtidsfrivillige at typiske «ferie- relaterte» motivasjoner ikke er like akseptable, når analysen viser at de langtidsfrivillige også ble motivert av en rekke motivasjoner, ikke kun idealistiske.

3.5.2. Sårbarhet og konkurranse i ideelle plastryddeorganisasjoner

Under et besøk på ITSB sin seilbåt i forbindelse med den første dugnadshelgen, ble vi fortalt at en betydelig del av organisasjonsledelsens arbeidstid gikk med til å søke ulike støtteordninger for å finansiere ryddingen:

***Observasjonsdagbok:** En av representantene fra ITSB fortalte at på grunn av sykdom hos en av organisasjonens ledere et år, hadde flere søknader uteblitt, noe som resulterte i at de dette året hadde gått glipp av flere millioner kroner fra diverse støtteordninger.*

At sykdom hos en enkeltperson kan føre til tap av flere millioner i støtte, ga meg øynene opp for hvor sårbare små ideelle organisasjoner faktisk er. I tillegg fortalte også flere av de frivillige meg at de hadde observert at ledelsen utnyttet hvert ledige øyeblikk til å skrive søknader og snakke med potensielle samarbeidspartnere på telefon. Personlig tenker jeg at en slik virkelighet både kan svekke og styrke motivasjon blant de frivillige. For på den ene siden kan det nok oppleves som overveldende og demotiverende å se hvor mye tid og krefter som kreves bare for å sikre nødvendige midler, spesielt da dette er tid som ideelt sett kunne blitt brukt på praktisk ryddearbeid. Dette reiser også spørsmål knyttet til organisasjonens bærekraft når den er så avhengig av et enkelt individs kapasitet. Men på den andre siden viser også dette

hvor mye én person faktisk kan utrette, noe som potensielt kan styrke de frivilliges følelse av at deres egen innsats er betydningsfull.

Ved et annet besøk på seilbåten, dugnadshelg 2, ble det løftet frem en annen utfordring knyttet til finansiering av ryddingen. Konkurransen om økonomiske midler blant ideelle organisasjoner ble beskrevet som svært hard:

***Observasjonsdagbok:** En nøkkelperson i ITSBs ledelse hevdet at flere norske ideelle organisasjoner aktivt jobber mot dem for at de ikke skal ta 'deres' midler og givere.*

Dette møtet med "realiteten" om konkurranse mellom organisasjoner utfordret min tidligere idealistiske forestillingen om at aktører som "kjemper samme kamp" først og fremst arbeider sammen mot et felles mål. Når det i stedet viser det seg at de ofte konkurrerer om, og i noen tilfeller aktivt motarbeider hverandre for å sikre midler, som i utgangspunktet skal brukes til det samme formålet. Jeg tenker at dette også kan påvirke de frivilliges motivasjon. Jeg tror mange frivillige rekrutteres nettopp gjennom en tanke om idealisme, fellesskap og at "saken" alltid settes først. Jeg tenker også at frivillige som på forhånd støtter andre aktører i samme felt, kan oppleve det demotiverende når organisasjonen de jobber for, ikke ser på disse som samarbeidspartnere, men som konkurrenter. Det er nok også mange, som meg, som ikke blir klar over denne konkurransen før de engasjerer seg som frivillig.

3.5.3. Sterke sosiale normer

Flere situasjoner og samtaler dokumentert i observasjonsdagboken vitner om sterke sosiale normer. Noen av episodene har jeg allerede omtalt tidligere i analysekapitlet; min egen refleksjon rundt frykten for å fremstå som hyklersk ved å fly til Træna, samtalen om GPS-sporingsenhetene som indikerte forventninger om høy innsats blant de korttidsfrivillige og informant 7 sin uttalelse om ITSB sine forventninger til de langtidsfrivilliges motivasjon. I tillegg til disse eksemplene kom det også frem flere situasjoner i observasjonsmaterialet som ytterligere understreker hvordan oppholdet blant de korttidsfrivillige var preget av sosiale normer, og hvordan disse kom til uttrykk gjennom atferd rettet mot å etterleve dem.

Først ønsker jeg å trekke frem hvordan informant 2 ivrig fremhevd sitt miljøengasjement i samtaler. Informant 2, som jeg delte hytte med under den første dugnadshelgen, fortalte gjentatte ganger om ulike måter hun var engasjert i klimaarbeid på hjemmebane:

***Observasjonsdagbok:** Informant 2 fortalte at hun tidligere hadde vært styremedlem i Besteforeldrenes Klimaaksjon // Informant 2 fortalte at hun hadde deltatt i*

demonstrasjoner sammen med Natur og Ungdom // Informant 2 fortalte at hun var medlem av et andelslandbruk og at hun forsøkte å unngå kjøtt og butikkjøpte grønnsaker

De miljøbevisste holdningene kom også til uttrykk i praksis:

Observasjonsdagbok: *Informant 2 var svært opptatt av at vi slo av lys og skrudde ned varmen når vi ikke var på hytten, for å spare strøm // Informant 2 var veldig opptatt av å fortelle de andre hvor mye plast det er i moderne sigaretter*

Informant 2 sin iver etter å dele sitt miljøengasjement med de andre kan tolkes som en form for moralsk posisjonering, hvor det å vise frem sin miljøetiske livsstil kan sikre sosial anerkjennelse innenfor en gruppe der det å være miljøbevisst er en antatt sosial norm. Dette kan forstås i lys av en teori om at mennesker ofte iscenesetter seg selv i sosiale situasjoner, ved å fremheve sider ved seg selv som de tror vil bli positivt mottatt eller gi dem annerkjennelse i den aktuelle konteksten (Goffman, 2023).

I samsvar med dette, kom det frem gjennom samtale med en annen korttidsfrivillig, informant 5, at hun hadde høye forventninger til nivået av engasjement, samt tidligere strandryddeerfaring innad i gruppen:

Observasjonsdagbok: *Da jeg spurte informant 5 om hun kunne tenke seg å stille til intervju, svarte hun nølende at hun sikkert kunne det, men hun advarte meg samtidig om at hun sikkert ikke var den beste kandidaten for et intervju, da hun antok at de andre sikkert hadde mye mer erfaring med plastydding enn henne. Dette til tross for at hun fortalte meg om tidligere plastyddeaksjoner hun hadde deltatt på, både i eget nærområdet og i Lofoten (noe som var mer erfaring enn de andre korttidsfrivillige jeg snakket med)*

Denne responsen tyder på at hun hadde dannet seg et bilde om at alle som hadde meldt seg på dugnadshelgen var svært engasjerte i plastyddingstiltak i hverdagen og at man måtte ha en viss «standard» av miljøengasjement for å bli plukket ut som deltager. Denne samtalen illustrerer også hvordan flere av deltagerne trolig sammenlignet seg med hverandre, noe som også kan være bakgrunnen for neste observasjonen jeg ønsker å trekke frem:

Observasjonsdagbok: *Flere av de korttidsfrivillige, både dugnadshelg 1 og 2, uttrykte stor overraskelse av at vi kun skulle rydde et par timer på lørdagen. Også etter ryddingen var det flere som sa i plenum at de gjerne kunne ryddet mer.*

Men i kontrast til dette, viser også observasjonsdataene at flere av de korttidsfrivillige fremsto som svært slitne etter lørdagsøkten:

Observasjonsdagbok: *Da informant 4 og jeg møttes lørdag ettermiddag for å gjennomføre intervjuet, presiserte hun at hun ikke orket at intervjuet skulle vare for lenge, da hun var sliten etter ryddingen tidligere på dagen // Min samboer på hytta dugnadshelg 1, orket ikke lage middag på lørdagen og la seg i 21-tiden fordi hun var så sliten*

Disse to observasjonene kan tyde på at det fantes en norm blant de korttidsfrivillige om at å uttrykke at man faktisk var sliten i plenum, hadde kommet i konflikt med bilde av den pliktoppfyllende frivillige med stort pågangsmot og arbeidskapasitet.

Personlig, så merket jeg at jeg også ble påvirket av de andre deltagerne og forventningen om at alle skulle bidra så godt de kunne. For å illustrere dette ønsker jeg å trekke frem en ryddesituasjon sammen med en av de andre korttidsfrivillige dugnadshelg 1:

Observasjonsdagbok: *Sammen med en av gjestene fra HBTS fant jeg et stort fiskegarn som hadde 'grodd seg fast' under vegetasjonen. Personlig så tenkte jeg at det bare var å gi opp med det samme da jeg innså hvor godt garnet satt fast. Men da hun satt seg ned og begynte å grave og virket svært bestemt på at garnet skulle fjernes, satt jeg meg også ned og ble med på å grave frem hele garnet.*

Denne situasjonen illustrerer hvordan man lett kan påvirkes av de andre i gruppa til å yte mer enn det man ville gjort på egenhånd. Noe som for min del, også hadde opphav i at jeg ikke ønsket å fremstå som mindre engasjert enn de andre.

Observasjonene jeg har beskrevet i dette kapittelet beskriver kun samtaler eller situasjoner som reflekterer de sosiale normer blant de korttidsfrivillige. At jeg observerte flere situasjoner knyttet til sterke sosiale normer blant de korttidsfrivillige, kan henge sammen med at de i større grad kan ha kjent på et behov for å vise seg fra sin beste side i løpet av det korte dagnadsoppholdet. De langtidsfrivillige, derimot, var på dette tidspunktet trolig i større grad integrert i gruppa, og kjente derfor kanskje ikke på et like stort behov for å 'bevise' at de fortjente sin plass.

4. Diskusjon

4.1. Oppsummering og svar på forskningsspørsmål

I dette studiet har jeg identifisert ti ulike motivasjoner, seks push motivasjoner; «å lære», «sosialt samvær», «gjøre noe annerledes», «ha det gøy», «gjøre noe positivt for miljøet» og «gjøre noe positivt for lokalsamfunnet». I tillegg til de seks push- motivasjonene, ble det identifisert fire pull-motivasjoner; «destinasjon», «spennende reisemål», «fine hytter» og «seiling». Funnene viser også at noen av faktorene som ga motivasjon for én deltager, kunne skape demotivasjon for en annen, samt at motivasjonenes betydning varierte blant informantene. Videre viser analysen også en sammenheng mellom opplevd mening og ønske om videre frivillighet. I tillegg til de 10 motivasjonene, presenterte jeg i kapittel 3.5 tre supplerende funn fra observasjonsdagboken som kan gi en ytterligere innsikt i hva som påvirker de frivilliges motivasjon. Disse funnene omfatter at ITSB ikke ønsket å bli assosiert som en organisasjon som driver med dugnadsturisme, sårbarheten og konkurransen mellom ideelle plastryddeorganisasjoner og de sterke sosiale normene som kom frem blant deltagerne fra HBTS.

Videre i dette kapittelet vil jeg besvare studiets resterende forskningsspørsmål.

Kan de frivilliges motivasjoner plasseres langs en skala mellom altruistiske og selvfremmende faktorer?

Et av formålene med analysen var å drøfte hvordan de ulike motivasjonene kunne plasseres langs en skala mellom altruistiske og selvfremmende. For å oppsummere, vil jeg i hovedsak vurdere motivasjonene "sosial", "ha det gøy", "spennende reisemål", "fine hytter" og "seiling" som selvfremmende, ettersom de primært reflekterer personlige interesser og søken etter selvbehag og opplevelser. På den andre siden tolker jeg motivasjonene "å gjøre noe positivt for miljøet" og "å gjøre noe positivt for lokalsamfunnet" som primært altruistiske, da de uttrykker et ønske om å bidra til noe utenfor en selv. Motivasjonene "å lære", "å gjøre noe annerledes" og "destinasjon" fremstår imidlertid som mer tvetydige da de kan tolkes som selvfremmende eller altruistisk avhengig av individenes underliggende intensjoner. Til tross for at flere av motivasjonene kan vurderes som enten hovedsakelig selvfremmende eller altruistiske, viser også analysen at flere av motivasjonskategoriene er særlig komplekse. Analysen viser for eksempel at oppfyllelsen av selvfremmende motivasjonene i noen tilfeller så ut til å gi grobunn til ønske om å gjøre en bedre innsats. Informant 8 kjente på økt motivasjon for arbeidet gjennom fellesskapet med de andre frivillige, mens informant 6

samlet styrke til arbeidet gjennom naturopplevelsene. Motivasjonen knyttet til å gjøre noe positivt for miljøet fremstår i analysen også som særlig kompleks da flere informantene uttrykte en sterk tvil knyttet til om deres bidrag i frivillighetsoppholdet faktisk hadde noen miljømessig gevinst. På grunn av denne tvilen var det også flere av informantene som i utgangspunktet fremsto som svært miljøvennlige, som likevel ikke anså det å gjøre noe positivt for miljøet som en viktig motivasjon for deres deltagelse, og dermed heller fokuserte på oppholdets selvfremmende goder.

Kan man se motivasjonsforskjeller mellom de frivillige i de to casene; korttidsfrivillige som deltar på en plastdugnadshelg på Træna, og langtidsfrivillige som rydder plast langs norskekysten over flere måneder?

Et annet formål med analysen var å undersøke om det var forskjeller i motivasjon mellom de korttidsfrivillige og langtidsfrivillige. Først og fremst, ønsker jeg å poengtere at motivasjon knyttet til å ha det gøy utelukkende kom til uttrykk hos de langtidsfrivillige, mens ønsket om å gjøre noe positivt for lokalsamfunnet kun ble trukket fram av en korttidsfrivillig. Ettersom de langtidsfrivilliges deltakelse innebar lengre varighet og høyere intensitet, er det forståelig at elementer knyttet til glede og trivsel ble viktigere for å opprettholde motivasjonen over tid. Det fremstår også logisk at en av de korttidsfrivillige løftet frem ønsket om å bidra til lokalsamfunnet, ettersom dugnadshelgen var et lokalt forankret arrangement på Træna, mens de langtidsfrivillige besøkte flere ulike steder gjennom sin periode som frivillig. En av motivasjonene som kom til uttrykk både hos de korttidsfrivillige og langtidsfrivillige, men som viste tydelige forskjellene mellom de to gruppene var motivasjon knyttet til det sosiale samværet. For de korttidsfrivillige tolket jeg det sosiale aspektet ved dugnadshelgen som en positiv tilleggseffekt da flere satt pris på muligheten til å møte nye mennesker. Derimot fremsto det sosiale samværet som langt mer betydningsfullt for de langtidsfrivillige, dette både på godt og vondt. Flere av de langtidsfrivillige uttrykte at de verdsatte fellesskapet med andre likesinnede svært høyt og at opplevelsen av felles mestring var en sentral motivasjonsfaktor. Samtidig viser analysen også at det intense sosiale samværet også ba på utfordringer for noen av de langtidsfrivillige, dette særlig knyttet til utfordringene ved å finne rom til egentid når man bor såpass tett over en lang periode. At den sosiale motivasjonen fremstod mer sammensatt og dyptgående blant de langtidsfrivillige er heller ikke overraskende, ettersom de tilbragte flere måneder sammen, med tett samvær i nesten alle døgnetimer, mens de korttidsfrivillige kun tilbragte en helg sammen og bodde avskilt på

ulike hytter utenom det felles opplegget. En annen motivasjonskategori som reflekterer forskjeller mellom de kortidsfrivillige og langtidsfrivillige var motivasjon knyttet til å tilegne seg ny kunnskap. Selv om læringsmotivasjon kom til uttrykk hos informanter fra begge gruppene, var motivasjonen i større grad koblet til akademiske ambisjoner for den langtidsfrivillige. Dette finner jeg heller ikke overraskende, ettersom man ved et lenger opphold i mye større grad får mulighet til å bygge opp erfaring og refleksjoner som kan brukes i en akademisk sammenheng. I dette tilfelle er det samtidig viktig å påpeke at den langtidsfrivillige var betydelig yngre og i en helt annen livssituasjon enn den korttidsfrivillige, noe som naturlig nok preger motivasjonen og behovet for læring knyttet til studier og fremtidig yrkesliv.

Vil den deltagende observasjonen fange opp andre perspektiver på motivasjon enn det som kommer frem i intervjuene?

I dette studiet har jeg benyttet meg av både intervjuer og deltagende observasjon for å utforske dugnadsturistenes motivasjon. Et sentral forskningsspørsmål har derfor vært hvorvidt observasjonene kunne fange opp andre perspektiver på motivasjon enn det som kom frem i intervjuene. Analysen viser at de to metodene i flere tilfeller utfylte hverandre ved at funnene i observasjonsdagboken i flere tilfeller støttet antagelser gjort på bakgrunn av intervjuene, som for eksempel informant 2 sin uttrykte motivasjon for læring. Men mest av alt bidro observasjonene til en potensiell dypere forståelse av hvordan ytre faktorer kan ha påvirket deltagerens motivasjon. ITSBs tydelige mening om at deres frivillige ikke burde anses som turister kan ha påvirket hvordan de frivillige forsto sin rolle. De korttidsfrivillige kan ha opplevd lavere verdi i eget bidrag, mens de langtidsfrivillige potensielt kan ha følt økt anerkjennelse, men også et press om å fremstå som mer idealistisk motivert. I tillegg kan innblikket i konkurransen mellom ideelle organisasjoner ha utfordret de langtidsfrivilliges potensielle antakelser om samarbeid og felles mål hos ideelle organisasjoner, noe som kan ha påvirket motivasjonen deres. Til slutt kan de sterke sosiale normene, som forventninger om miljøengasjement og arbeidsinnsats, ha påvirket hvordan deltagerne uttrykte sin motivasjon.

4.2. Mine funn holdt opp mot tidligere forskning

Funnene gjort i denne studien samsvarer med tidligere forskning på flere områder. Først og fremst fordi det i flere andre studier (eks. (Curtin & Brown, 2019; Mustonen, 2007; Proyrungroj, 2023; Tomazos & Butler, 2012)) også argumenteres for at dugnadsturister motiveres av et samspill mellom altruistiske og selvfremmende motivasjoner. Videre er det, i samsvar med dette studiet, også godt dokumentert i eksisterende forskning at de altruistiske og selvfremmende motivasjonene ofte er nært forbundet og at grensen mellom dem ofte er uklar og vanskelig å definere (Curtin & Brown, 2019; Mustonen, 2007; Proyrungroj, 2023; Tomazos & Butler, 2012). Videre er det påpekt at den samme motivasjonen kan oppfattes som enten altruistisk eller selvfremmende, avhengig av individets dypere motiver (Proyrungroj, 2023).

Samtlige av motivene identifisert i dette studiet er også funnet i tidligere studier som undersøker motivasjoner til dugnadsturister innenfor grønne initiativer. Blant annet viser funnene i analysen at ønsket om å lære var en sentral motivasjon blant flere av informantene. Dette er en motivasjon som også er gjennomgående viktig i flere lignende studier. Analysen viser også at læringsmotivasjonen kom til uttrykk på ulike måter. Informant 2 sitt ønske om å lære mer om plastproblematikken og ITSB som organisasjon samsvarer med funn gjort av (Grimm & Needham, 2012) som beskriver frivilliges søken etter faglig innsikt. I kontrast til dette er informant 7 sin mer karriereorienterte læringsmotivasjon, også funnet i tidligere studier, som (Kitney et al., 2018). Motivasjon knyttet til å gjøre noe positivt for miljøet er også identifisert i flere studier jeg har gjennomgått innledningsvis. Videre fremhever også flere studier (Boretti & Fairer-Wessels, 2014; Grimm & Needham, 2012), motivasjon knyttet til det sosiale samværet som en viktig drivkraft, noe som i dette studiet særlig kom frem hos de langtidsfrivillige. Videre er også motivasjoner knyttet til å ha det gøy og gjøre noe annerledes dokumentert i tidligere studier (eks. (Grimm & Needham, 2012)). Eksisterende forskning også vist at destinasjon og type miljø ofte er en viktig motivasjonsfaktor blant dugnadsturister (Caissie & Halpenny, 2003; Keese, 2011; Proyrungroj, 2023). Dette vises også i dette studiet da flere av informantene fremhevet reisemålet som en viktig motivasjonsfaktor. Samtidig peker (Van Tonder et al., 2017) på at destinasjon også kan være av mindre betydning, noe som gjenspeiles i informant 6 sine uttalelser om at hun ikke la stor vekt på hvor frivillighetsoppholdet skulle utføres. Motivasjon knyttet til konkrete aktiviteter som tilbys i spesifikke frivillighetsprogram er også funnet i tidligere studier (eks. (Kitney et al., 2018)). I dette studiet trekker flere av informantene fra ITSB, seiling som en sentral

motivasjonsfaktor. Videre fant (Grimm & Needham, 2012) at dugnadsturistene de intervjuet verdsatte at de hadde tilgang til praktiske fasiliteter som dusj og strøm. Tilsvarende viser dette studiet at enkelte deltakere fra HBTS ble motivert av de komfortable hyttene de fikk bo i.

I tråd med funn i tidligere studier (eks. (Grimm & Needham, 2012; Klenosky, 2002)) viser også dette studiet at også push og pull motivasjonene er nært forbundet. (Klenosky, 2002) sitt forslag om at enkeltstående pull-faktorer kan tilfredsstillere flere push-faktorer, gjenspeiles også i denne analysen; for eksempel kan pull- motivasjonen «seiling» trolig tilfredsstillere både push-motivasjonene «gjøre noe annerledes» og «ha det gøy». I tillegg viser dette studiet, i tråd med funn gjort av (Grimm & Needham, 2012), at push-motivasjonene består av både altruistiske og selvfremmende motivasjoner. Antagelsene gjort av blant annet (Güzel et al., 2020; Mehmetoglu, 2012; Yoon & Uysal, 2005) om at push- motivasjonene ofte går foran pull- motivasjonene i den forstand at valg av destinasjon ofte tas på bakgrunn av å oppfylle behovene og ønskene knyttet til push-relaterte motiver gjenspeiles også i dette studiet, som informant 7 sitt ønske om å reise til Europa for å unngå lange flyreiser.

Funn fra observasjonsdagboken indikerer at sterke sosiale normer kan ha påvirket de frivilliges adferd. Disse observasjonene samsvarer med funn gjort av blant annet (Meng et al., 2020) som beskriver hvordan injunktive og deskriptive normer kan påvirke dugnadsturisters atferd. Injunktive normer refererer til individenes oppfatninger av hva som er sosialt forventet, mens deskriptive normer refererer til hva man observerer at andre faktisk gjør (Bertoldo & Castro, 2016). For eksempel kan flere av de korttidsfrivilliges utsagn om overraskelse over den korte ryddeøkten og den uttrykte viljen til å yte mer forstås som et forsøk på å leve opp til en injunktiv norm om høy innsats og dedikasjon. Deskriptive normer kom på sin side til uttrykk i situasjoner der atferd ble justert i tråd med hva andre faktisk gjorde, slik som da jeg selv valgte å legge ned ekstra innsats i å grave opp fiskegarnet sammen med den andre dugnadsturisten. Funnene samsvar også med (Bertoldo & Castro, 2016), som peker på at injunktive normer kan påvirke atferd på bakgrunn av at individer søker sosial annerkjennelse og frykten for sosial avvisning. Når frivillige fremhever sitt miljøengasjement, uttrykker usikkerhet rundt egen ryddeerfaring, eller anstrenger seg for å fremstå som dedikert, kan dette sees som et forsøk på å oppnå sosial aksept i gruppen.

Videre indikerer også funnene i denne studien at både akademisk læringsmotivasjon og betydningen av sosiale relasjoner var viktigere for de langtidsfrivillige enn for korttidsfrivillige. Dette samsvarer også med eksisterende forskning. For det første viser studier at motivasjon knyttet til akademisk og karrieremessig nytteverdi er mer fremtredende

hos langtidsfrivillige, ettersom erfaringene deres i større grad kan anvendes i utdannings- og jobbsammenheng. (Meng et al., 2020; Mertens, 2022) peker på at korttidsopphold ofte er for korte til å gi relevant faglig utbytte. For det andre peker enkelte studier på at varigheten på frivillighetsoppholdet kan påvirke graden av sosial tilknytning. (Sin, 2009) beskriver blant annet hvordan lengre frivillighetsopphold gir bedre forutsetninger for å etablere nære bånd med andre frivillige.

4.3. Studiets bidrag til forskning på dugnadsturisme

Som beskrevet innledningsvis, er forskning på dugnadsturisme begrenset i Norden. Dette studiet bidrar derfor med en empirisk forståelse av fenomenet i en nordisk sammenheng, noe som gjør det særlig relevant for videre forskning og praksiser i regionen.

Et sentralt funn i denne studien som kan bidra til å nyansere eksisterende forskning på motivasjon hos dugnadsturister som deltar i miljørelaterte prosjekter, er at flere av informantene uttrykte tvil om hvorvidt deres innsats faktisk har en miljømessig verdi. I flere tidligere studier (eks. (Kitney et al., 2018; Lucrezi & Cilliers, 2024)) trekkes ønsket om å gjøre noe positivt for miljøet som den mest fremtredende motivasjonen blant deltagerne. Dette støttes delvis også i mitt materiale, ved at flere informanter peker på miljømotivasjon som en viktig drivkraft. Det som imidlertid skiller seg ut i denne studien og som jeg ikke har observert i tidligere studier, er at flere informanter også uttrykker en opplevelse av håpløshet eller mangel på tro om at dere innsats faktisk kan bidra til en miljømessig forskjell. Noe som i mangel på et miljørelatert engasjement, førte til en sterkere vektlegging av selvfremmende motivasjoner. Et viktig trekk ved dette funnet er at det utelukkende var unge deltakere, både blant de korttids- og langtidsfrivillige, som ga uttrykk for slike tanker. En rekke studier som forsker på klimapsykologi og unge mennesker fremhever at, til tross for at mange unge uttrykker stor interesse for globale klimautfordringer, er følelser knyttet til håpløshet og pessimisme svært utbredt (Hicks & Holden, 2007; Iqani, 2025; Ojala, 2012). (Ojala, 2012) fremhever i denne sammenhengen begrepet «konstruktivt håp» som en avgjørende faktor for å opprettholde engasjement. Dette innebærer troen på realistiske løsninger, en optimistisk tilnærming til utfordringer, tillit til samfunnets evne til å handle, og ikke minst en oppfatning av at egne handlinger faktisk kan ha en effekt. Et slikt håp ser imidlertid ut til å være fraværende hos flere av informantene i denne studien. Videre tenker jeg at dette funnet potensielt kan føre med seg viktige implikasjoner for hvordan man skal forstå motivasjon hos deltagere i grønne dugnadsturismeprosjekter. Dersom denne typen tvil og håpløshet er utbredt,

kan det potensielt utfordre forståelsen av miljømotivasjon som en viktig altruistisk kraft i bærekraftsrelaterte dugnadsturismeprojekter.

4.4. Metodiske begrensninger

Denne studien har enkelte metodiske begrensninger som det er viktig å være bevisst på. Først og fremst er dette et svært lite studie med få informanter per case.

En ytterligere begrensning er at det i hovedsak var de samme personene jeg intervjuet som jeg også hadde mest kontakt med i løpet av feltarbeidet. Observasjonsnotatene er derfor i stor grad basert på interaksjoner med de samme personene jeg intervjuet. Noe som innebærer at analysen i stor grad bygger på et mindre antall stemmer.

En annen begrensning ved denne studien er at funnene i hovedsak er relevante for dugnadsturismeprojekter med formål om plastrydding. Dette innebærer at resultatene kanskje ikke er like overførbare til andre typer miljødugnadsarbeid, som for eksempel arbeid med å reparere stier eller overvåking av rovfugl på hekkeplasser, ettersom slike aktiviteter kan være basert på andre motivasjoner, logistikk eller fellesskapsdynamikk.

4.5. Videre forskning

Først og fremst er det behov for flere studier som undersøker dugnadsturisme i en norsk kontekst, særlig dersom dugnadsturisme utvikler seg til å bli et mer utbredt fenomen i Norge. I tillegg til mer forskning knyttet til dugnadsturisters motivasjon i ulike prosjekter, kan det også rettes fokus mot hva som motiverer aktørene som tilbyr slike dugnadsturismetilbud. Aktørenes ulike drivkrefter, enten de er økonomiske, idealistiske eller en kombinasjon av begge, kan ha betydning for hvordan prosjektene utformes og oppleves (Burrai et al., 2015). Det kan også være relevant å undersøke hvordan man best kan tilrettelegge for økt samarbeid mellom dugnadsturister og lokalbefolkningen i de områdene der prosjektene finner sted. En slik tilnærming støttes også i Rødøy kommunes besøksforvaltningsplan, der det stilles spørsmål ved hvordan dugnadsturister kan bidra positivt til lokalsamfunnet (Rødøy kommune, 2023). Videre tar denne oppgaven blant annet utgangspunkt i et reiselivspolitisk ønske om å utvikle et mer regenerativt reiseliv i Norge (NOU 2023:10, 2023). I denne sammenheng kan det stilles spørsmål ved om når dugnadsturisme oppfyller kriteriene for å være en regenerativ praksis. Dette reiser dermed også et behov for å se nærmere på hvordan norsk dugnadsturisme kan utvikles i tråd med prinsippene for et regenerativt reiseliv.

5. Konklusjon

Denne masteroppgaven har undersøkt hva som motiverer dugnadsturister til å delta i to ulike plastryddingsprosjekter langs norskekysten, med utgangspunkt i to case: korttidsfrivillige helgeturister på Træna i regi av hytteutleiefirmaet *House By The Sea* og langtidsfrivillige i den ideelle organisasjonen *In The Same Boat*. Gjennom en kvalitativ analyse basert på dybdeintervjuer og deltagende observasjon ble det identifisert ti ulike motivasjoner, seks push-motivasjoner (å lære, sosialt samvær, gjøre noe annerledes, ha det gøy, gjøre noe positivt for miljøet og gjøre noe positivt for lokalsamfunnet) og fire pull-motivasjoner (destinasjon, spennende reisemål, fine hytter og seiling). Motivasjonene ble videre vurdert som både altruistiske og selvfremmende. Analysen viser også at altruistiske og selvfremmende motivasjoner i flere tilfeller virket samtidig og i komplekse samspill. Det ble også identifisert forskjeller mellom de to frivilliggruppene: de langtidsfrivillige la større vekt på å ha det gøy, det sosiale samværet og på læring knyttet til akademiske ambisjoner, mens korttidsfrivillig i større grad var motivert av å bidra til lokalsamfunnet. I tillegg pekte observasjonene på tre forhold som kan ha påvirket de frivilliges motivasjon: ITSBs forhold til turismebegrepet, sårbarheten og konkurransen mellom ideelle plastryddeorganisasjoner og sterke sosiale normer blant de korttidsfrivillige.

Ettersom forskning på dugnadsturisme er begrenset i en nordisk kontekst, kan dette studiet bidra med en empirisk innsikt som kan være verdifull for videre forskning og praksisutvikling innenfor nordisk dugnadsturisme. Et annet funn i denne oppgaven som kan by på nye perspektiver på hva som motiverer dugnadsturister i miljørelaterte prosjekter, er at flere av de unge informantene, både korttidsfrivillige og langtidsfrivillige, uttrykte tvil om hvorvidt deres innsats faktisk hadde en miljømessig verdi. Dersom slik tvil er utbredt, kan det utfordre forståelsen av miljømotivasjon som en viktig drivkraft i bærekraftorienterte dugnadsturismeprosjekter.

Studien har enkelte metodiske begrensninger. Dette er et lite studie med få informanter per case. I tillegg er studien avgrenset til dugnadsturismeprosjekter med fokus på plastrydding, noe som kan redusere overføringsverdien til andre former for miljødugnad. Det anbefales videre forskning på dugnadsturisme i ulike norske kontekster; inkludert hva som motiverer aktørene, hvordan samarbeidet mellom dugnadsturister og lokalsamfunn kan styrkes og hvordan dugnadsturisme kan utvikles i tråd med prinsippene om et regenerativt reiseliv.

Referanser:

- Alvehus, J. (2024). *Oppgaveskriving med kvalitativ metode- en håndbok* (1. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Avolio, B., Prados-Peña, M. B. & Pardo, E. (2024). Volunteer Tourism: A Systematic Literature Review. *SAGE Open*, 14(2), 21582440241260924.
- Barbieri, C., Santos, C. A. & Katsube, Y. (2012). Volunteer tourism: On-the-ground observations from Rwanda. *Tourism management*, 33(3), 509-516.
- Bertoldo, R. & Castro, P. (2016). The outer influence inside us: Exploring the relation between social and personal norms. *Resources, Conservation and Recycling*, 112, 45-53.
- Boretti, T. & Fairer-Wessels, F. (2014). The white lion volunteer program in South Africa: A study of volunteer needs. SHS Web of conferences,
- Brown, S. (2005). Travelling with a purpose: Understanding the motives and benefits of volunteer vacationers. *Current issues in tourism*, 8(6), 479-496.
- Brønnøysundregistrene. (u.å.). *Nøkkelopplysninger fra Enhetsregisteret*.
<https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=919620978>
- Bucci, K., Tulio, M. & Rochman, C. (2020). What is known and unknown about the effects of plastic pollution: A meta-analysis and systematic review. *Ecological Applications*, 30(2), e02044.
- Burrai, E., Font, X. & Cochrane, J. (2015). Destination stakeholders' perceptions of volunteer tourism: An equity theory approach. *International journal of tourism research*, 17(5), 451-459.
- Caissie, L. T. & Halpenny, E. A. (2003). Volunteering for nature: Motivations for participating in a biodiversity conservation volunteer program. *World Leisure Journal*, 45(2), 38-50.
- Callanan, M. & Thomas, S. (2007). Volunteer tourism: Deconstructing volunteer activities within a dynamic environment. I *Niche tourism* (s. 183-200). Routledge.
- Chen, L.-J. & Chen, J. S. (2011). The motivations and expectations of international volunteer tourists: A case study of "Chinese Village Traditions". *Tourism management*, 32(2), 435-442.
- Chua, B.-L., Meng, B., Ryu, H. B. & Han, H. (2021). Participate in volunteer tourism again? Effect of volunteering value on temporal re-participation intention. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 46, 193-204.

- Coghlan, A. & Fennell, D. (2009). Myth or substance: An examination of altruism as the basis of volunteer tourism. *Annals of leisure research*, 12(3-4), 377-402.
- Conte, B., Hahnel, U. J. & Brosch, T. (2021). The dynamics of humanistic and biospheric altruism in conflicting choice environments. *Personality and Individual Differences*, 173, 110599.
- Coren, N. & Gray, T. (2012). Commodification of volunteer tourism: A comparative study of volunteer tourists in Vietnam and in Thailand. *International journal of tourism research*, 14(3), 222-234.
- Crompton, J. L. (1979). Motivations for pleasure vacation. *Annals of tourism research*, 6(4), 408-424.
- Curtin, S. & Brown, L. (2019). Travelling with a purpose: An ethnographic study of the eudemonic experiences of volunteer expedition participants. *Tourist Studies*, 19(2), 192-214.
- Dalen, M. (2004). *Intervju som forskningsmetode- en kvalitativ tilnærming* (1. utg.). Universitetsforlaget.
- Dann, G. M. (1977). Anomie, ego-enhancement and tourism. *Annals of tourism research*, 4(4), 184-194.
- El Geneidy, S. & Baumeister, S. (2019). The carbon footprint of volunteer tourism. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation*, 9(2), 15-25.
- Evely, A. C., Fazey, I., Pinard, M. & Lambin, X. (2008). The influence of philosophical perspectives in integrative research: a conservation case study in the Cairngorms National Park. *Ecology and Society*, 13(2).
- Fangen, K. (2010). *Deltagende observasjon* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- FNs miljøprogram og Verdens turismeorganisasjon. (2005). *Making Tourism more Sustainable: A Guide for Policy Makers*. . <https://wedocs.unep.org/20.500.11822/8741>
- Francis, D. A. & Yasué, M. (2019). A mixed-methods study on the values and motivations of voluntourists. *Tourism Recreation Research*, 44(2).
- Galley, G. & Clifton, J. (2004). The motivational and demographic characteristics of research ecotourists: Operation Wallacea volunteers in Southeast Sulawesi, Indonesia. *Journal of Ecotourism*, 3(1), 69-82.
- Goffman, E. (2023). The presentation of self in everyday life. I *Social theory re-wired* (s. 450-459). Routledge.

- Gray, N. J. & Campbell, L. M. (2007). A decommodified experience? Exploring aesthetic, economic and ethical values for volunteer ecotourism in Costa Rica. *Journal of Sustainable Tourism*, 15(5), 463-482.
- Grimm, K. E. & Needham, M. D. (2012). Moving beyond the “I” in motivation: Attributes and perceptions of conservation volunteer tourists. *Journal of Travel Research*, 51(4), 488-501.
- Grønmo, S., Dahlum, S. & Svartdal, F. (2024, 14.februar). Validitet. I *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/validitet>
- Güzel, Ö., Sahin, I. & Ryan, C. (2020). Push-motivation-based emotional arousal: A research study in a coastal destination. *Journal of Destination Marketing & Management*, 16, 100428.
- Han, H., Lee, S. & Hyun, S. S. (2020). Tourism and altruistic intention: Volunteer tourism development and self-interested value. *Sustainability*, 12(5), 2152.
- Handelens Miljøfond. (u.å.). *Søk støtte*. <https://handelensmiljofond.no/sok-stotte>
- Hicks, D. & Holden, C. (2007). Remembering the future: what do children think? *Environmental Education Research*, 13(4), 501-512.
- Hold Norge Rent. (2025). *Rydderapporten 2024* (HNR-2504). <https://holdnorerent.no/content/uploads/2025/04/HNR-Rydderapporten-2024.pdf>
- House By The Sea. (u.å.-a). *BLI DUGNADSTURIST PÅ TRÆNA!* Hentet 03.04.2024 fra <https://www.housebythesea.no/dugnadsturisme>
- House By The Sea. (u.å.-b). *Overnattingen*. <https://www.housebythesea.no/overnattingen>
- In The Same Boat. (2025). Må vaske dass for å få rydde søppel. <https://www.inthesameboat.eco/2025/04/vasker-dass-for-a-fa-rydde-soppel/>
- In The Same Boat. (u.å.-a). <https://www.inthesameboat.eco/>
- In The Same Boat. (u.å.-b). Responsible seafood industry. <https://www.inthesameboat.eco/sjomat/>
- Iqani, M. (2025). Avoidance, fear, helplessness: young Africans contemplate a future shaped by climate change. *Communication Theory*, qtae025.
- Jacobsen, D. I. (2018). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* (3. utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Kristoffersen, L. (2004). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (2. utg.). Abstrakt.
- Keese, J. R. (2011). The geography of volunteer tourism: Place matters. *Tourism Geographies*, 13(2), 257-279.

- Kitney, S., Stanway, A. & Ryan, M. M. (2018). Volunteer tourism motivations of the Marine Conservation Cambodia project. I *Current Issues in Asian Tourism* (s. 2-7). Routledge.
- Klenosky, D. (2002). The “Pull” of Tourism Destinations: A Means-End Investigation. *Journal of Travel Research*, 40(4), 385-295.
- Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju* (1. utg.). Ad Notam Gyldendal AS.
- Lepp, A. (2009). Leisure and obligation: An investigation of volunteer tourists' experience at Kenya's Taita Discovery Center. *Journal of Leisure Research*, 41(2), 253-260.
- Lucrezi, S. & Cilliers, C. D. (2024). Factors influencing marine wildlife voluntourists' satisfaction and post-experience attitudes: evidence from Southern Africa. *Journal of Ecotourism*, 23(1), 56-80.
- Mehmetoglu, M. (2012). What determines holidaying interest? Extrinsic versus intrinsic motivations. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology*, 6(1), 93.
- Meld. St. 19 (2016–2017). *Opplev Norge – unikt og eventyrlig*. Nærings- og fiskeridepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20162017/id2543824/?ch=2>
- Meng, B., Chua, B.-L., Ryu, H. B. & Han, H. (2020). Volunteer tourism (VT) traveler behavior: Merging norm activation model and theory of planned behavior. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(12), 1947-1969.
- Mertens, C. M. S. E. (2022). *Short-term volunteer tourism: An opportunity for the environment or an ethical pitfall* [ISCTE-Instituto Universitario de Lisboa (Portugal)].
- Miljødirektoratet. (u.å.). *Tilskudd til tiltak mot marin forsøpling*. <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/TilskuddMarinFors%C3%B8plingSkjema/Startside/Index?id=33>
- Moon, K. & Blackman, D. (2014). A guide to understanding social science research for natural scientists. *Conservation biology*, 28(5), 1167-1177.
- Mustonen, P. (2007). Volunteer tourism—Altruism or mere tourism? *Anatolia*, 18(1), 97-115.
- Nordbø, I., Mykletun, R. J., Segovia, J. & Segovia-Pérez, M. (2023). Push and pull motivations of international voluntary workers on organic farms (the WWOOFers). *Current issues in tourism*, 26(1), 137-152.
- Nordland fylkeskommune. (u.å.). *Strategi for reiseliv og opplevelser i Nordland 2023–2027*. Nordland fylkeskommune.
- NOU 2023:10. (2023). *Leve og oppleve- Reisemål for en bærekraftig fremtid*. N.-o. fiskeridepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-10/id2968657/?ch=4>

- Ojala, M. (2012). Hope and climate change: The importance of hope for environmental engagement among young people. *Environmental education research*, 18(5), 625-642.
- Ooi, N. & Laing, J. H. (2010). Backpacker tourism: Sustainable and purposeful? Investigating the overlap between backpacker tourism and volunteer tourism motivations. *Journal of Sustainable Tourism*, 18(2), 191-206.
- Park, C., Lee, S., Lee, C.-K. & Reisinger, Y. (2022). Volunteer tourists' environmentally friendly behavior and support for sustainable tourism development using Value-Belief-Norm theory: Moderating role of altruism. *Journal of Destination Marketing & Management*, 25, 100712.
- Polus, R. C. & Bidder, C. (2016). Volunteer tourists' motivation and satisfaction: A case of Batu Puteh village Kinabatangan Borneo. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 224, 308-316.
- Praet, E., Guézou, A., Schofield, J. & Tamoria, R. M. (2023). Waste journeys: Using object itineraries to investigate marine plastic in Galapagos. *Journal of Contemporary Archaeology*, 10(1), 81-109.
- Proyrungroj, R. (2023). Motivations of international volunteer tourists working with elephants in Thailand. *Tourism Recreation Research*, 48(3), 432-448.
- Rafa, N., Ahmed, B., Zohora, F., Bakya, J., Ahmed, S., Ahmed, S. F., Mofijur, M., Chowdhury, A. A. & Almomani, F. (2024). Microplastics as carriers of toxic pollutants: Source, transport, and toxicological effects. *Environmental pollution*, 343, 123190.
- Regjeringen. (2021). *Marin forsøpling og mikroplast: Plastforurensning*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/forurensning/innsiktsartikler-forurensning/marin-forsopling-og-mikroplast/id2339872/>
- Ryan, R. L., Kaplan, R. & Grese, R. E. (2001). Predicting volunteer commitment in environmental stewardship programmes. *Journal of Environmental Planning and Management*, 44(5), 629-648.
- Rødøy kommune. (2023). *HELHETLIG PLAN FOR BESØKSFORVALTNING I RØDØY KOMMUNE*. Rødøy kommune, Rana Utvikling, Plenum Tjenestedesign.
- Sin, H. L. (2009). Volunteer tourism—"involve me and I will learn"? *Annals of tourism research*, 36(3), 480-501.
- Tomazos, K. & Butler, R. (2012). Volunteer tourists in the field: A question of balance? *Tourism management*, 33(1), 177-187.

- Uriely, N., Reichel, A. & Ron, A. (2003). Volunteering in tourism: Additional thinking. *Tourism Recreation Research*, 28(3), 57-62.
- Valsala, P. & Menon, P. (2023). Psychospiritual basis of altruism: A review. *Journal of Humanistic Psychology*, 63(3), 344-363.
- Van Tonder, S.-M., Hoogendoorn, G. & Block, E. (2017). Conservation volunteer tourism in the Hartbeespoort region, South Africa: an exploratory study. *African journal of hospitality, Tourism and Leisure*, 6(1), 1-13.
- Vroom, V. H. (1964). Work and motivation.
- Wearing, S. (2001). *Volunteer Tourism Experiences that Make a Difference*. CABI.
- Wright, S. L., Thompson, R. C. & Galloway, T. S. (2013). The physical impacts of microplastics on marine organisms: a review. *Environmental pollution*, 178, 483-492.
- Yoon, Y. & Uysal, M. (2005). An examination of the effects of motivation and satisfaction on destination loyalty: a structural model. *Tourism management*, 26(1), 45-56.
- Yu, Z. & Na, M. (2022). Experiential value of volunteer tourism: The perspective of interaction ritual chains. *Tourist Studies*, 22(4), 348-372.
- Zerbe, W. J. & Paulhus, D. L. (1987). Socially desirable responding in organizational behavior: A reconception. *Academy of management review*, 12(2), 250-264.

Vedlegg 1: Intervjuguide (deltagere HBTS)

Informasjon om intervjuet og undersøkelsen	
• Presentere meg selv, undersøkelsens formål og gi en kort forklaring av intervjuets gang Informere om: • at det vil benyttes lydopptak og be om samtykke til dette (+ forklare hvorfor det er viktig for meg å ta opp samtalen) • anonymiseringen av respondentene i prosjektet • respondentenes rett til å avbryte intervjuet når som helst	
Generelle spørsmål om informanten og oppholdet	
Kan du introdusere deg selv?	Nasjonalitet, alder
Har du deltatt som dugnadsturist tidligere?	Hvis ja: Hvilken «organisasjon» arbeidet du for?
Har du deltatt i annet frivillig arbeid tidligere?	Hvis ja: I hvilken sammenheng? Miljørelatert frivillighet? Hvis nei: Er det noen spesiell grunn til at du ikke har deltatt i frivillig arbeid tidligere?
Er du medlem av noen frivillige organisasjoner?	Typiske miljøorganisasjoner eller organisasjoner med andre verdier
Skal du kun bo hos HBTS under dugnadshelgen eller skal du tilbringe flere netter på en av hyttene?	
Reiser du alene eller sammen med noen bekjente?	Om reiser med bekjente: kunne du tenkt deg å reise alene?
Refleksjonsspørsmål- før oppholdet	
Hvordan ble du oppmerksom på HBTS sine dugnadshelger?	Venner/familie, tilfeldig i sosiale medier, søkte spesifikt om frivillig arbeid knyttet til plastrydding
Var det noe spesielt med «pakken» til HBTS sine dugnadshelger som tiltrakk deg?	Bidra i plastryddearbeidet Oppleve Helgelandskysten Tilknytning til Træna Ikoniske hytter Rabaterte ekstradøgn Tidsmessige grunner? Viktig at det er høstferie?
Hadde du vært villig til å delta på en dugnadshelg om disse momentene ikke var en del av «pakken»?/ hvor sterkt vekter du disse faktorene?	
Hadde du mye kunnskap/engasjement rundt marint avfall før du bestemte deg for å delta på dugnadshelgen?	Har du deltatt på organisert plastryddingsarbeid i ditt nærområde tidligere?
Hva gledet du deg mest til i forkant av dugnadshelgen?	Hvorfor gledet du deg til akkurat dette?
Var det noe du var nervøs for/ så på som en mulig utfordring før dugnadshelgen?	Hvis ja: hvorfor var du nervøs for/ så på dette som en mulig utfordring?

Refleksjon- under oppholdet/ generell refleksjon	
Er det noe ved arbeidsoppholdet (så langt) som har annerledes enn det du hadde forventet?	Omfanget av arbeidet (fysisk og psykisk) Balansen mellom arbeid og fritid Sosiale aspektet av oppholdet
Om du skulle overbevist en annen om å delta på en av HBTS sine dugnadshelger, hvilke momenter hadde du hatt fokus på?	
Om du skulle organisert en dugnadshelg med strandrydding, er det noe du ville gjort annerledes?	Om ja: hva ville du gjort annerledes og hvorfor? Om nei: hva er det HBTS har fått til som gjør at du ikke hadde hatt lyst til å endre noe?
Om respondenten tidligere har svart at hen skal benytte seg av de rabaterte ekstradøgnene: - Hva skal du bruke/ har du brukt resten av ferien på? - Om du hadde hatt utstyret til det kunne du tenkt deg å bruke flere dager på ryddearbeidet? - Var de rabaterte ekstradøgnene en forutsetning for at du ønsket å være med på dugnadshelgen?	ITSB tilbyr rydding på egenhånd med deres utstyr på søndagen, skal du delta på dette?
Det har de siste årene vært en økende skam knyttet til det å feriere, f.eks. turistenes påvirkning på naturverdier, flyskam osv. Har du noen gang kjent på en skam knyttet til det å feriere? Om nei: hvorfor ikke? Om ja: Tenker du at når du rydder strender under dugnadshelgen, og «gir noe tilbake til naturen», så kan dette lette denne reiseskammen?	Bruker kun de mest miljøvennlige transportmidlene?
Refleksjon- etter oppholdet	
Kan du tenke deg å delta på noe lignende igjen senere?	Hvorfor/ hvorfor ikke? Er det noen spesielle momenter som hadde vært avgjørende for din beslutning om å gjøre noe lignende igjen senere?
Tror du at du vil ha et annet perspektiv på marin forsøpling etter at du kommer hjem?	Delta på flere lokale plastyddingstiltak? Engasjere deg i foreninger med plastforurensning som en av sine kjernesaker? Engasjere deg i politikken? Formidle det du har sett og lært om konsekvensene av plastforsøpling til familie og venner?
Avslutning	
- Få en avklaring rundt eventuelle uklare aspekter ved intervjuet - Spørre om respondenten har noe mer på hjertet hen ønsker å snakke om før vi avslutter / om hen har noen spørsmål. - Takke respondenten for deres tid	

Vedlegg 2: Intervjuguide (deltagere ITSB)

Informasjon om intervjuet og undersøkelsen	
• Presentere meg selv, undersøkelsens formål og gi en kort forklaring av intervjuets gang Informere om: • at det vil benyttes lydopptak og be om samtykke til dette (+ forklare hvorfor det er viktig for meg å ta opp samtalen) • anonymiseringen av respondentene i prosjektet • respondentenes rett til å avbryte intervjuet når som helst	
Generelle spørsmål om informanten og oppholdet	
Kan du introdusere deg selv?	Nasjonalitet, alder
Har du deltatt som dugnadsturist tidligere?	Hvis ja: Hvilken «organisasjon» arbeidet du for?
Har du deltatt i annet frivillig arbeid tidligere?	Hvis ja: I hvilken sammenheng? Miljørelatert frivillighet? Hvis nei: Noen grunn til at du ikke har deltatt i frivillig arbeid tidligere?
Er du medlem av noen frivillige organisasjoner?	Typiske miljøorganisasjoner eller organisasjoner med andre verdier
Hvor lenge skal du totalt jobbe frivillig for ITSB?	Hvor lenge har du vært om bord på båten og hvor lenge har du igjen?
Reiser du alene eller sammen med noen bekjente?	Om reiser med bekjente: kunne du tenkt deg å reise alene?
Refleksjonsspørsmål- før oppholdet	
Bestemte du deg først for at du ønsket å jobbe frivillig over en lenger periode, og deretter fant du ITSB?	Hva var grunnen til at du ønsket å sette av X måneder på å jobbe frivillig? Var det viktig for deg å jobbe frivillig med plastrydding eller var du åpen for andre former for frivillighet? (viktig at det var miljørelatert frivillighet?) Vurderte du andre organisasjoner?
// Eller var det ITSB som gjorde at du ønsket å jobbe frivillig i utgangspunktet?	
Hva var grunnen til at du ønsket å arbeide frivillig for akkurat ITSB? (var det noe spesielt med deres «konsept» som tiltrakk deg?)	Ønsket å jobbe frivillig med plastrydding Var seiling en viktig faktor? Var det viktig at de andre i mannskapet er unge mennesker? Var det viktig å møte mennesker fra andre land? Var det viktig å reise til Norge? / tilknytning Norge? Andre grunner?
Hadde du vært villig til å jobbe frivillig for ITSB om disse momentene ikke var en del av «pakken»?/ hvor sterkt vektlegger du disse faktorene?	
Hadde du mye kunnskap/engasjement rundt marint avfall før du bestemte deg for å jobbe frivillig for ITSB?	Har du deltatt på organisert plastryddingsarbeid i ditt nærområde tidligere?
Hva gledet du deg mest til i forkant av arbeidsoppholdet?	Hvorfor gledet du deg til akkurat dette?
Var det noe du var nervøs for/ så på som en mulig utfordring i forkant av arbeidsoppholdet?	Om ja: Hvorfor var du nervøs for akkurat dette?

Refleksjonsspørsmål- under oppholdet	
Er det noe ved arbeidsoppholdet (så langt) som er annerledes enn det du hadde forventet?	Omfanget av arbeidet (fysisk og psykisk) Balansen mellom arbeid og fritid Sosiale aspektet av oppholdet
Kan du beskrive den beste dagen så langt på din reise med ITSB og hvorfor denne dagen var så spesiell?	
Om du skulle overbevist en annen om å jobbe frivillig for ITSB, hvilke momenter hadde du hatt fokus på?	
Om du skulle organisert ITSB sine turer, er det noe du ville gjort annerledes?	Om ja: hva ville du gjort annerledes og hvorfor? Om nei: hva er det ITSB har fått til som gjør at du ikke vil endre noe?
Det har de siste årene vært en økende skam knyttet til det å feriere, f.eks. turistenes påvirkning på naturverdier, flyskam osv. Har du noen gang kjent på en typisk skam knyttet til det å feriere? Om nei: hvorfor ikke? Om ja: Med tanke på at denne reisen med ITSB er viet til å bruke flere måneder på å rydde strender, ville de fleste tenke at den positive miljøeffekten du bidrar med, veier tyngre enn negative konsekvenser knyttet til reise. Hva tenker du om dette perspektivet? Har du noen gang følt noen form for reise- skam knyttet til din reise med ITSB?	Bruker du kun de mest miljøvennlige transportmidlene? Når du reiser, generelt, er det viktig for deg å gi noe tilbake til naturen?
Refleksjonsspørsmål- etter oppholdet	
Kan du tenke deg å delta på noe lignende igjen senere?	Hvorfor/ hvorfor ikke? Er det noen spesielle momenter som hadde vært avgjørende for din beslutning om å gjøre noe lignende igjen senere?
Hvilke følelser tror du at du vil være de sterkeste du vil sitte igjen med etter oppholdet med ITSB?	
Tror du at du vil ha et annet perspektiv på marin forsøpling etter at du kommer hjem?	Delta på flere lokale plastyddingstiltak? Engasjere deg i foreninger med plastforurensning som en av sine kjernesaker? Engasjere deg i politikken? Formidle det du har sett og lært om konsekvensene av plastforsøpling til familie og venner?
Avslutning	
- Få en avklaring rundt eventuelle uklare aspekter ved intervjuet - Spørre om respondenten har noe mer på hjertet hen ønsker å snakke om før vi avslutter / om hen har noen spørsmål. - Takke respondenten for deres tid	

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelege universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway